

Team auteur

f a 66 63 dossier

20230306 Jaarverslag 2022 bestand

6 maart 2023 datum

Formulier

Ontwerptekst Jaarverslag 2022

Woord vooraf

Beste lezer

Leiedal en de regio zijn in transitie. In de beleidsnota 2020-2025 verkenden en benoemden we de concrete doelstellingen en acties voor de regio die gericht zijn op de realisatie van de transitiebeschreven in de nota 'Leiedal 2035' en de ambities uit de 'Regionale ruimtelijke visie'. De concrete doelstellingen en acties voor de regio werden gebundeld in vijf transitielijnen. Vanuit het belang en de inherente dynamiek van de 'digitale transformatie' is dit thema als zesde transitielijn toegevoegd.

Om de beoogde doelstellingen te behalen hebben we sterke, creatieve, innoverende, tijdelijke of permanente samenwerkingsverbanden nodig met huispartners, bovenlokale besturen, sociale partners en streekactoren. Het begeleiden en realiseren van de transitie van onze regio en de daarbij horende ambitieuze strategische en operationele objectieven en projecten, vragen dat Leiedal als organisatie evolueert van de traditionele ondersteuning via clusters, naar een meer transversale, geïntegreerde aanpak, met focus op het ontwikkelen van nieuwe (business)modellen.

Daarnaast is de wereld de afgelopen twee jaar grondig gewijzigd ten gevolge van de pandemie, klimaatrampen dicht bij huis en een oorlog in Europa, met als gevolg een ongeziene energiecrisis. Dit alles zorgt ervoor dat de trage(re) transformaties die voortvloeien uit digitale disrupties en maatschappelijke veranderingen rond wonen, werken, mobiliteit, klimaat, samenleven, ... plots in een acute stroomversnelling komen.

Dit jaarverslag 2022 geeft een overzicht van de ondernomen acties om solidair, geïntegreerd en efficiënt te werken aan de duurzame en kwalitatieve maatschappelijke, territoriale en digitale ontwikkeling van onze regio. Per transitielijn geven we aan welke initiatieven Leiedal genomen heeft om de transitie te begeleiden en te realiseren.

Wout Maddens
voorzitter raad van bestuur

Filip Vanhaverbeke
algemeen directeur

Inhoud

1	Transitiearena's	3
1.1	Maatschappelijke innovatie	3
1.2	Territoriale transformatie	3
1.3	Digitale en technologische revolutie	3
1.4	Bestuurlijke verschuivingen	3
2	6 transitielijnen	4
2.1	Bereikbaar en nabij	4
2.2	Leefbaar en gezond	10
2.3	Ondernemend en werkbaar	19
2.4	Klimaatneutraal	25
2.5	Ruimteneutraal	30
2.6	Digitale Transformatie	37
3	Naar een doelgerichte aanpak op regionaal niveau	43
3.1	Samen werken aan een regio in transitie	43
3.2	Blijvend kennis verwerven, delen, uitwisselen	45
4	Leiedal als organisatie	50
4.1	Onthaal en communicatie	50
4.2	HR, welzijn en kennismanagement	51
4.3	Digitale en datagedreven organisatie	52
4.4	Financiën	54

1 Transitiearena's

Leiedal onderscheidt en beschrijft in [Leiedal 2035](#) vier transitiearena's:

1.1 Maatschappelijke innovatie

We spelen proactief in op een duale en veranderende maatschappij en werken participatief mee aan een netwerkmaatschappij die veeleer vanuit mens- dan systeemwaarden werkt aan een duurzaam economisch model en een transformatie gebaseerd op creatieve, circulaire en deeleconomie.

1.2 Territoriale transformatie

Schaarste zien we als een kans om onze ruimte efficiënter, slimmer, duurzamer en kwalitatiever te benutten en in te richten op grond van drie krachtlijnen: het kwalitatief ontwikkelen van het blauw-groene netwerk, het versterken van kernen en het stedelijke netwerk, en het activeren van productieve landschappen.

1.3 Digitale en technologische revolutie

De technologische en digitale revolutie biedt veel kansen en opportuniteiten in elk aspect van werken, wonen, leren en leven. Leiedal maakt de digitale revolutie toegankelijk in een complexe omgeving met slimme netwerken en investeert gericht in technologie, data, kennis en mensen om overal toegevoegde waarde te creëren.

1.4 Bestuurlijke verschuivingen

Regio's, steden en gemeenten zijn laboratoria en motor van de samenleving. De toenemende complexiteit van projecten vraagt om een andere soort (inter)bestuurlijke samenwerking en sturing, zowel lokaal als regionaal. Een sterke overheid treedt daarbij niet alleen in dialoog met de betrokkenen, ze biedt hen ook de mogelijkheden om eigen initiatieven te ontwikkelen. Inspelen op kennisdeling, creativiteit, cocreatie en coproductie zijn sleutelwoorden, waarbij ook moet gestreefd worden naar een efficiëntieslag in de samenwerking tussen de lokale besturen zelf. Dit alles vraagt om een andere aanpak en een vernieuwd instrumentarium.

In 2022 besloot Leiedal om de beleidsdocumenten die werden opgemaakt in functie van de verlenging van Leiedal 2019-2035 en het beleidsplan 2020-2025 in het licht van een aantal recente evoluties te herbekijken en te actualiseren. Geïnspireerd door de lezing van Jo Caudron tijdens de Ontmoetingsavond van 24 mei 2022 en zijn boek "De wereld is rond", werd bij hem externe ondersteuning gezocht om dit reflectieproces interactief te begeleiden.

2 6 transitielijnen

De bovenstaande vier transitiearena's vormen de basis van het beleidsplan 2020-2025. De doelstellingen, prioritaire thema's, werven en acties die we eraan koppelen om de transitie effectief te realiseren, werden transversaal gebundeld tot vijf transitielijnen, intussen aangevuld met de transitielijn Digitale transformatie.

2.1 Bereikbaar en nabij

Om de bereikbaarheid van en binnen Zuid-West-Vlaanderen te verzekeren, wil Leiedal helpen om de mobiliteit voor zowel personen als goederen te verduurzamen, aantrekkelijker en veiliger te maken. Door de ligging bij de grens wordt specifiek gefocust op het optimaliseren van de grensoverschrijdende en internationale verbindingen, zowel in functie van wonen, werken als ontspannen. Dat doen we door een kwalitatief aanbod aan infrastructuur te verhogen, door te werken aan een structurele gedragsverandering en door uit te gaan van nabijheid en een goede afstemming en aansluiting op het mobiliteitsnetwerk bij het ontwikkelen van nieuwe ruimte voor wonen, werken, ontspannen en ontmoeten. Gerichte dataverzameling en –ontsluiting moet zowel het beleid ondersteunen als het gebruik bevorderen van de infrastructuur en (deel)systemen in de regio.

Voor het personenvervoer is het doel om tegen 2040 een *modal shift* mee te realiseren van autoverkeer naar 45% openbaar en collectief vervoer, fietsmobiliteit en alternatieve vervoersmiddelen. We gaan resoluut voor het verduurzamen van zowel woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer als van de recreatieve en functionele verplaatsingen. De *modal shift* en het verduurzamen van onze verplaatsingen willen we realiseren door de bestaande netwerken te optimaliseren en door missing links (fietsinfrastructuur, trage wegen) weg te werken, en door in te zetten op hoogwaardig openbaar vervoer aangevuld met een regionaal aanbod van deelfietsen en deelauto's.

Aansluitend op de uitbouw en de optimalisatie van een performant mobiliteitsnetwerk, zijn voor het personenvervoer op strategische locaties mobipunten van verschillende schaal te realiseren, om op die manier de overstap tussen vervoersmodi te optimaliseren. Dat zijn ook punten waar, naast het openbaar vervoer, ook deelsystemen en collectief vervoer kunnen gefaciliteerd en intenser gebruikt worden. Ten slotte mikken we ook op het vergroenen van het wagenpark en het ontwikkelen van een degelijk netwerk van laadinfrastructuur.

Voor het goederenvervoer mikken we op een toename van 25% over water en spoor tegen 2040. Bestaande en nieuwe multi- of bimodale regionale overslagpunten moeten zorgen voor een vlotte overslag naar een goed afgestemd interlokaal, interregionaal en internationaal vrachtroutenetwerk. Ook bij de uitbouw van stadsdistributie kan gezorgd worden voor een duurzamere en slimmere aanpak door bijvoorbeeld experimenten op te zetten met innovatieve modi zoals zelfrijdende voertuigen en drones.

Inzetten op de verduurzaming van het personen- en goederenvervoer is niet alleen binnen de eigen regio een uitdaging, ook binnen de Eurometropool moet deze doelstelling bovenaan de agenda staan. In dit kader is het uitwerken van een kwalitatieve verbinding via het openbaar vervoer en het realiseren van grensoverschrijdende functionele en recreatieve verbindingen prioritair.

2.1.1 Duurzame personenmobiliteit

Op vlak van duurzame personenmobiliteit werkten we zowel op beleidsvorming, gedragsverandering, de optimalisering van het aanbod duurzame modi als de ruimtelijke afstemming.

Beleidsvoorbereiding

In 2022 werd binnen de **Vervoerregio Zuid-West-Vlaanderen** volop gewerkt aan de opmaak van een **regionaal mobiliteitsplan**. De focus lag daarbij vooral op het uitwerken van de mobiliteitsvisie voor de toekomst onder de vorm van een beleidsscenario. Daarbij begeleidde Leiedal de afstemming met de doelstellingen en ambities zoals die geformuleerd zijn in verschillende regionale visies en projecten zoals Contrei, de onthardingsstrategie, ... Er werd eveneens gestart met het doorvertalen van het beleidsscenario in concrete acties ter realisatie.

Ondertussen werd verder gewerkt aan het operationaliseren van het eerder goedgekeurde **regionale openbaarvervoerplan**. De eerste aanpassingen aan het openbaarvervoernetwerk werden voorbereid, en de aanpak voor de uitrol van deelsystemen kreeg verder vorm. Ook werden stappen gezet in de realisatie van een aantal mobipunten. Hierbij bracht Leiedal zowel de ervaringen met deelmobiliteit uit het SHARE-North-project (Interreg NSR) in, als de kennis rond tijdelijke mobipunt-infrastructuur.

Heel wat lokale besturen startten in 2022 een herziening van hun **lokale mobiliteitsplannen** op. Leiedal werkte verder aan de in 2020 opgestarte herziening van het mobiliteitsplan in opdracht van de Stad Harelbeke, waarbij volop ingezet wordt op leefbare wijken en het realiseren van een *modal shift* ten voordele van voetgangers en fietsers. Ook met de gemeenten Deerlijk, Anzegem en Kuurne werd gestart met de herziening van hun lokaal mobiliteitsplan, met éénzelfde focus op leefbaarheid en *modal shift*.

Daarnaast werden verschillende **mobiliteitsonderzoeken** opgestart, kaderend binnen de uitvoering van lokale mobiliteitsplannen of binnen grotere masterplannen, strategische projecten of processen. Zo voerde Leiedal onderzoek naar veilige fietsverbindingen via ongelijkgrondse kruising met grote infrastructuren in Wevelgem (fietsbrug over A19) en Kortrijk (fietsbrug over Beneluxlaan, fietstunnel onder N8). We adviseerden ook de gemeente Wevelgem bij het inschatten van de mobiliteitsimpact van een aantal ruimtelijke ingrepen (centrum Gullegem en omgeving campus).

De mobiliteitsdienst in Deerlijk werd gedurende 2022 verder ontzorgd door het aanbieden van **lokale ondersteuning van de dagelijkse werking**. Dit stimuleerde de gemeente om verder in te zetten op de transitie naar duurzame mobiliteit met extra aandacht voor verkeerleefbaarheid en –veiligheid. De ondersteuning bood eveneens de mogelijkheid ambities en onderzoeken vanuit het mobiliteitsplan van Deerlijk te implementeren in de dagelijkse werking.

Bij RUP's in opmaak werd - waar nodig - een specifieke beoordeling op mobiliteitsaspecten uitgevoerd, als ondersteuning en input voor de procedureel voorziene effectenbeoordeling. Daarbij werd de impact van mogelijke toekomstige ontwikkelingen op de verkeersleefbaarheid ingeschat en afgezet tegen de bestaande situatie. Deze **mobiliteitsinschatting binnen RUP's** wordt ook ingezet als instrument in het ontwerpproces, om mee de randvoorwaarden van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen te bepalen (bv. RUP Bomarbre Harelbeke).

Het **Gewestelijk RUP K-R8** beoogt het verbeteren van de leefbaarheid van de omgeving van Hoog Kortrijk en Kortrijk-Oost. Voor deze centrale plandoelstelling is een geïntegreerde aanpak noodzakelijk: infrastructuur, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen dienen op elkaar te worden afgestemd. Het Departement Omgeving is opdrachthouder voor de opmaak van het GRUP K-R8 en de coördinator van het strategisch project Contrei (Leiedal) maakt deel uit van het (kern)planteam. De Vlaamse regering keurde op 19 juli 2019 de startnota goed van het GRUP K-R8. Gezien de omvang en complexiteit van het planproces en naar aanleiding van de inspraakreacties werd de startnota verfijnd en ook aangevuld met de methodiek van het milieueffectenonderzoek. De bemerkingen en adviezen uit de publieke raadpleging in het kader van de goedgekeurde verfijnde startnota en procesnota werden gebundeld en thematisch verwerkt in een antwoordnota. In de scopingnota (gepubliceerd in mei 2022) wordt richting gegeven aan het onderzoek voor wat betreft het plan zelf en de effecten. In het kader van het GRUP zijn momenteel 5 deelonderzoeken in voorbereiding: het mobiliteitsonderzoek, het milieueffectenonderzoek, de maatschappelijke kosten-batenanalyse, het ruimtelijk ontwerpend onderzoek en de ruimtelijk veiligheidsrapportage. De opstart van dit onderzoek is voorzien in het voorjaar van 2023. Leiedal opereerde in 2022 ook als centraal verdeel- en inzamelpunt voor de luchtkwaliteitsmetingen die gedurende 15 maanden werden opgezet in het kader van het GRUP K-R8.

Leiedal werkte de afgelopen 6 jaar aan **deelmobiliteit** binnen het Interreg NSR-project **SHARE-North** dat afliep in 2022. Binnen dit project focuste Leiedal in 2022 op de verdere uitwerking van mobipunten in onze regio via de realisatie van verplaatsbare mobipunt-infrastructuur, met eerste testopstellingen op Bavikhoveplaats (Stad Harelbeke), de Waalvest en de Lauweplaats in Menen en het Neuenkirchenplein in Deerlijk. Tevens focuste Leiedal op het consolideren van de eerdere ervaringen met deelmobiliteit via testprojecten, en het opstarten van nieuwe raamcontracten om het aanbod aan deelmobiliteit in de regio te continueren. Tot slot werd ingezet op het verankeren van de werking van de MobiliteitsCoach. Daarmee bracht Leiedal een aantal belangrijke instrumenten in stelling om ook na het einde van het project te blijven werken aan infrastructuur, aanbod én gedrag, om te komen tot meer duurzame mobiliteit. De opgezette instrumenten staan ten dienste van de lokale besturen maar kunnen eveneens ingezet worden in het kader van de werking van de vervoerregio.

In 2022 legde Leiedal samen met partners Stad Kortrijk en Vives de basis voor een pilootproject in functie van **datagedreven beleidsondersteuning** op het vlak van mobiliteit binnen het Europees Interreg NSR-project Data for All.

Ruimtelijke inrichting optimaliseren

Eind 2022 werden op vier locaties de eerste verplaatsbare mobipunten gerealiseerd. Drie van de vier locaties zijn voorafnames van reeds geselecteerde Hoppinpunten binnen het regionaal openbaarvervoerplan (Neuenkirchenplein, Lauweplaats, Waalvest). Voor alle locaties werd een mobipunt op maat voorzien. Dit past binnen het concept dat het verplaatsbaar mobipunt schaalbaar en aanpasbaar is volgens de behoeften. Het verplaatsbaar mobipunt wordt gedurende 1 jaar getest. In 2023 volgt een eerste evaluatie. De verplaatsbare mobipunt-infrastructuur werd ontwikkeld binnen het project TRIPOD II (Interreg Fra-Wall-Vla) en gerealiseerd binnen het project SHARE-North (Interreg North Sea Region), en vormt een instrument om in te zetten op de realisatie en ruimtelijke integratie van vervoer op maat in de (vervoer)regio.

Binnen het Provinciaal Regiofonds met Leiedal werden 4 fietstrajecten geselecteerd om **het woon-werkverkeer per fiets te stimuleren**. Het gaat over trajecten in Kortrijk, Deerlijk, Harelbeke en Menen

die ingediend werden in het kader van het Kopenhagenfonds. Dankzij de middelen van het Provinciaal Regiofonds met Leiedal ontstaat hierdoor een hefboomeffect.

Duurzaam aanbod

In 2021 richtten de 11 Vlaamse streekintercommunales Gestroomd op, een **aankoopcentrale duurzame voertuigen**. De aankoopcentrale biedt de mogelijkheid voor lokale besturen, politiezones, gemeentelijk onderwijs, OCMW's, brandweerzones en intercommunales om hun vloot te verduurzamen. De aankoopcentrale duurzame voertuigen biedt namelijk tal van voordelen zoals interessante tarieven, begeleiding door experts, ontzorging, ... IGEMO neemt de overkoepelende rol op zich, Leiedal fungeert als eerste aanspreekpunt in de regio en verzorgt de communicatie in de regio via onder meer de intergemeentelijke overlegplatformen zoals IGOMOB en de werkgroep rond het Burgemeestersconvenant. De aankoopcentrale is volledig operationeel sinds april 2022. In 2022 plaatsden de lokale spelers al 11 bestellingen.

In juni 2022 liep het traject van de regionale testkaravaan voor **deelfietsen** (opgezet binnen het project SHARE-North) ten einde. De vloot werd in sommige steden en gemeenten verlengd tot eind 2022, deze verlenging werd bekostigd door de gemeentebesturen zelf. Om deelmobiliteit verder te promoten en continuïteit in het aanbod aan deelfietsen te garanderen, werd een nieuwe overheidsopdracht gepubliceerd voor deelfietsen (elektrische, gewone en cargodeelfietsen). Het grootste perceel met niet-elektrische deelfietsen werd gegund aan Mobit. Vanaf 1 januari 2023 kunnen gemeenten en steden afnemen van dit raamcontract. De lokale besturen krijgen hiermee de mogelijkheid om snel en flexibel in te zetten op deelfietsen op hun grondgebied, binnen een regionaal afgestemd deelfietsstelsel. Dit biedt continuïteit in het aanbod aan deelfietsen, in aanloop naar de uitrol van het Vervoer op Maat door de vervoerregio.

Leiedal werkte in 2022 verder aan deelmobiliteit binnen een lokaal klimaatproject. Zo werd ook in opvolging van het bestaande raamcontract voor **deelwagens** een nieuwe overheidsopdracht gepubliceerd om de aanwezigheid van deelwagens te kunnen continueren binnen de regio. Gemeenten (en Leiedal) kunnen eveneens deelwagens voor eigen gebruik door stadsdiensten afnemen via dit contract. In combinatie met de aankoopcentrale Gestroomd.be reikt Leiedal haar vennoten op die manier de nodige instrumenten aan om hun eigen wagenpark én mobiliteit zo duurzaam mogelijk te maken.

Gedrag

De **Mobiliteitscoach** ondersteunt bedrijven in de verduurzaming van het woon-werkverkeer van hun medewerkers. Dit gebeurt door middel van doelgerichte acties, op basis van de analyse van de bestaande toestand. Het sensibiliseren en informeren van zowel werkgever als werknemer staat daarbij centraal. In 2022 integreerde Leiedal het proces en de dienstverlening binnen het parkmanagement. Daarnaast startte het onderzoek om de dienstverlening van de Mobiliteitscoach te verruimen binnen een Europees Interregproject in voorbereiding MobilityMakers. Doel is de dienstverlening door middel van cases te verfijnen, maar ook om te onderzoeken wat de Mobiliteitscoach kan betekenen voor andere actoren zoals burgers, gemeentebesturen, scholen, ...

De informatievoorziening aan werknemers is een cruciale schakel om de stap te zetten naar gedragsverandering. Daartoe ontwikkelde Leiedal binnen SHARE-North het **mobilitieitsdashboard**, een handige tool die een schat aan informatie over duurzame mobiliteitsalternatieven ontsluit.

2.1.2 Duurzaam goederenvervoer

In 2022 werd op initiatief van De Vlaamse Waterweg het **Economisch Netwerk Seine-Schelde (ENES)** opgericht. Het werkingsgebied van ENES omvat enerzijds de noord-zuidverbinding van het Seine-Scheldeproject en anderzijds de aansluiting met de Vlaamse havens en het waterwegennetwerk in Frankrijk en Wallonië. De Vlaamse Waterweg werkt in samenwerking met vele partners, waaronder Leiedal, aan een strategie om (watergebonden) bedrijfssites te activeren en te herstructureren en om een bijkomend aanbod te integreren. Op korte termijn wordt de optimalisatie van het bestaande aanbod beoogd. De ruimere ambitie is een algemene herstructurering van watergebonden bedrijvigheid langs de Leie, het kanaal Roeselare-Leie, het Kanaal Bossuit-Kortrijk (KBK) en de Schelde. Dit gebeurt onder meer door infrastructurele of economische knelpunten weg te werken, het opzetten van een informatie- en uitwisselingsplatform voor de voorbereiding en realisatie van het Seine-Scheldeproject in onze regio, het optimaliseren van watergebonden bedrijventerreinen en het stimuleren en ondersteunen van initiatieven rond watergebonden transport en innovatie. De partners willen ook werk maken van het capteren van allerlei opportuniteiten, signalen en ontwikkelingen uit de bedrijfswereld.

Het **complex project 'Opwaardering en/of aanpassing van het Kanaal Bossuit-Kortrijk voor schepen klasse Va'** kadert binnen het Seine-Scheldeproject dat de realisatie beoogt van een binnenvaartverbinding op groot gabarit tussen het Seine- en het Scheldebekken. De doelstellingen zijn de verruiming van het kanaal over de volledige lengte, de aansluiting op de Leie in Kortrijk, de bouw van een nieuwe sluis en de ontwikkeling van een regionaal overslagcentrum. Daarnaast onderzoekt het complex project KBK ook de bijkomende potenties voor watergebonden bedrijvigheid langs het kanaal. De Vlaamse Waterweg trekt dit project. Conform het procesverloop van complexe projecten zijn ook een ambtelijke werkgroep en een stuurgroep actief. Leiedal en de projectcoördinator van het strategisch project Contrei zijn betrokken in beide overlegplatformen. Op basis van de onderzoeksresultaten uit 2020 en uitgebreid overleg werd in het voorjaar 2021 een voorstel van voorkeursoplossing uitgewerkt en formeel opgenomen in het zogenaamde 'voorontwerp voorkeursbesluit'. De Vlaamse Regering nam nog geen beslissing rond het ontwerp voorkeursbesluit. De projectcoördinator Contrei bleef in 2022 het traject opvolgen en bood waar nodig, ondersteuning aan betrokken actoren.

Leiedal ondersteunde het stadsbestuur van Menen in 2022 bij de uitvoering van **de Leiewerken in Menen**, in samenwerking met Studio Uad. De ondersteuning situeerde zich rond de verfijningen van het detailontwerp en juridische documenten, de opvolging van de omgevingsvergunning ...

In het kader van het Provinciaal Regiofonds met Leiedal is in 2022 de potentiële overdracht van de **spoorwegterminal op de LAR (Menen-Kortrijk)** aan de POM West-Vlaanderen voorbereid, zodat de verschillende overslagmodaliteiten in West-Vlaanderen beter op elkaar kunnen worden afgestemd. De POM heeft de ambitie om in de komende jaren de spoorterminal naar Europese standaarden te optimaliseren, zowel organisatorisch als financieel. Dit houdt onder meer in: de herinrichting van de site en zo nodig het uitbreiden van het kaaiplateau, het aanpassen van de spoorbundel en zo nodig het voorzien van materieel (portaalkraan en/of terminalvoertuigen) voor het efficiënt laden en lossen van vrachtwagens en treinen. Het is de bedoeling om de overdracht in 2023 effectief te realiseren.

Grensoverschrijdende en (inter)nationale verbindingen

In 2021 lanceerde de **nv Internationale Luchthaven Kortrijk-Wevelgem** (ILKW) de procedure om een private partner te vinden voor de commerciële uitbating van de luchthaven vanaf eind 2023. In dit kader werden eind 2021 drie van de vier kandidaten weerhouden met het oog op de indiening van een offerte op basis van een bestek. De finalisering van het bestek werd in 2022 evenwel *on hold* gezet in afwachting van de Vlaamse Strategische Visie over de Vlaamse regionale luchthavens. In 2022 werkten het consortium Ecorys, Universiteit Antwerpen en Tractebel verder aan de opmaak van de in 2021, in opdracht van de Vlaamse Regering en in het kader van het regeerakkoord 2019-2024, opgestarte Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA). Leiedal bleef ook in 2022 betrokken bij het uitgebreid stakeholdertraject dat in dit kader werd opgezet. Op 23 december 2022 keurde de Vlaamse Regering de Vlaamse Strategische Visienota over de regionale luchthavens goed. In 2022 werden de gesprekken verdergezet tussen de nv ILKW en Leiedal over de toekomstige modaliteiten van de terbeschikkingstelling van de gronden van Leiedal op en rond de luchthaven, zoals het perceel met gebouw, gelegen aan de Kortrijkstraat 381, dat in 2021 door Leiedal werd aangekocht op vraag van de nv ILKW met het oog op onder meer de potentiële optimalisatie van de ontsluiting van de luchthaven. In het kader van de nieuwe LOM-LEM beheersstructuur boog de raad van bestuur van Leiedal zich in 2022 ook voor het eerst over de toekomstige positie van Leiedal in de nieuwe LOM.

2.2 Leefbaar en gezond

Zuid-West-Vlaanderen is een sterk verstedelijkte regio met een beperkt areaal aan bos en natuur. Daarom is het een van de doelstellingen om voldoende en bijkomende natuur en bos te voorzien op de locaties die daar het meest geschikt voor zijn. Het blauwe netwerk in de regio, met zijn vele grote en kleinere waterlopen, biedt daarvoor een ideale structuur. Ook aangepaste recreatie en onroerend erfgoed spelen hier een rol in. Er wordt gestreefd naar synergiën tussen de verschillende actoren die de open ruimte beschermen en beheren.

De beperkte open ruimte die we hebben, moeten we koesteren. We willen, met participatie van burgers, voldoende en bijkomende natuur en bos helpen te voorzien op geschikte en nabije locaties. We willen eveneens de identiteit van de open ruimte in de regio versterken door de kennis en bewustwording over het belang ervan te vergroten. Wat landbouw betreft, ondersteunen we initiatieven met het oog op een duurzaam en meervoudig landbouwlandschap met verschillende types landbouw (intensieve landbouw, stadslandbouw, biolandbouw...), rekening houdend met actuele tendensen en innovatieve ontwikkelingen (voedselparken, verticale landbouw, landbouw als beheerder van de open ruimte...). Regionaal gedeeld (extensief) groenbeheer kan uitdrukkelijk gericht worden op een grotere biodiversiteit en het ondersteunen van ecosysteemdiensten.

Ook de dorps- en stadskernen zijn aan vergroening toe. Dat kan door meer groen te voorzien in de kernen zelf, alsook door de kernen te verbinden met de aanpalende open ruimte via groene corridors of doorgangen. Vergroening in de kernen gaat hitte-eilandeffecten tegen en draagt bij tot een veerkrachtig blauwgroen netwerk. Ook op bedrijventerreinen en in naoorlogse woonwijken wil Leiedal gaan voor vergroening, ontharding, waterbuffering- en infiltratie en meer biodiversiteit. Op basis van monitoringsystemen kunnen waar nodig maatregelen getroffen worden. De kwaliteit van onze leefomgeving wordt echter niet alleen beïnvloed door factoren binnen onze gemeente of regio. Daarom moet dit beleid (monitoring, preventie en remediëring) over de landsgrenzen heen afgestemd worden, onder meer binnen de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai.

Door de publieke ruimte kwalitatief en veelzijdig in te richten als ruimte voor ontmoeting, beleving, ontspanning enzovoort, komen we tot levendige kernen en buurten, waar ontmoeting centraal staat. Ook het creatief bundelen en verweven van voorzieningen kan een hefboom zijn voor de levendigheid van een buurt. In die zin kan projectontwikkeling en in het bijzonder de herontwikkeling van erfgoedpanden en – sites daar een belangrijke bijdrage toe leveren. Daarnaast speelt ook de mentale belevingswaarde van de publieke ruimte en de kernen een steeds belangrijkere rol. Daarom willen we ook acties en evenementen organiseren die bijdragen tot het ontdekken en verkennen van de identiteit en betekenis van buurten en plekken.

Tot slot wijzigen demografische, ecologische en economische ontwikkelingen de woonbehoefte. De stap naar vernieuwende woonvormen (collectief wonen, nieuwe types van gestapeld wonen...) en nieuwe financieringsmodellen (wooncoöperaties, lijfrente, erfpacht, huurkoop...) kan bijdragen tot een toegankelijke en betaalbare woningmarkt. Zorg en inclusie zijn hierbij een belangrijk aandachtspunt, net als locatiebeleid (nabijheid van voorzieningen en mobiliteitsaanbod).

2.2.1 Ontharden en vergroenen

Leiedal maakte in 2021 de **regionale onthardingsstrategie** op om de doelstellingen uit het beleidsplan te kunnen realiseren. Om tegen 2040 onder het Vlaamse gemiddelde te zakken, zal er in Zuid-West-Vlaanderen ongeveer 550 ha onthard moeten worden (18 m² per inwoner). Gewapend met deze strategie zocht Leiedal samen met haar partners actief naar middelen en subsidies om tot uitvoering op het terrein over te kunnen gaan. Twee concrete voorbeelden zijn **Site Pattyne in Avelgem** en de **Campusomgeving in Wevelgem**. Voor die eerste site ondersteunde Leiedal de gemeente Avelgem bij het opstellen en indienen van een subsidieaanvraag voor Groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte 2.0. In oktober werd de subsidieaanvraag, als best beoordeelde van alle aanvragen, goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hiermee krijgt de gemeente een grotere financiële slagkracht om de volledig bebouwde en verharde site te ontharden. Op die manier kan ze opnieuw volwaardig deel uitmaken van het hydrologisch en landschappelijk systeem van de Scheldevallei. Ook in de eigen projecten past Leiedal de regionale onthardingsstrategie toe: enerzijds het ruimtebeslag beperken en anderzijds ontharden waar mogelijk.

Na een eerste verkennend onderzoek voor de gemeente Zwevegem, werd de ontwikkeling van een klimaatfonds naar een regionaal niveau getild. Met het **Klimaatfonds Leiedal** willen 11 lokale besturen uit de regio samen met burgers en bedrijven projecten realiseren die klimaatvriendelijk zijn, en een maatschappelijke meerwaarde bieden. De thema's waarop het fonds inzet zijn klimaatneutraliteit, CO₂-reductie, natuur en bos en hernieuwbare energie. Het opzet van het Klimaatfonds werd in samenwerking met het Streekfonds West-Vlaanderen (Koning Boudewijnstichting) verder uitgewerkt en geconcretiseerd binnen het subsidieproject EMPOWER 2.0 en het LEKP (Lokaal Energie- en Klimaatpact). Het Klimaatfonds Leiedal werd officieel gelanceerd op 9 december 2022 met een persmoment en breed uitgedragen campagne.

De stad Waregem koesterde de ambitie om de bebouwde kernen in haar deelgemeenten duurzaam te vergroenen. Intercommunale Leiedal finaliseerde in 2022 in opdracht het **Groenplan Waregem** dat een kwaliteitsinjectie toevoegt aan de (bestaande) groenzones, een uitbreiding van de groenzones voorziet en de kwaliteit en densiteit van trage verbindingen verhoogt. Leiedal maakte voor iedere deelgemeente een dergelijk masterplan voor de groene ruimte op. In nauw overleg met de stad kreeg iedere actie een concrete tijdschikhorizon toegeschreven. Zo activeren de partners het Groenplan als realisatiegericht instrument voor de korte, middellange en langere termijn. Leiedal begeleidt Waregem bij de uitrol van de acties via projectregie. Dit gebeurt aan de hand van onder meer praatplannen en realisatiegerichte initiatieven. Zo werd er in het najaar een praatplan opgemaakt voor de realisatie van het buurtpark 'Ter Elst', een voormalige villatuin die de stad opkocht om het groenareaal in het centrum van de stad te vergroten. Het praatplan werd op basis van input van het college verder verfijnd richting een schetsontwerp dat gedetailleerd werd tot een ontwerp en bestek. Op deze manier zal deze villatuin in een jaar tijd (van aankoop door de stad in het voorjaar van 2022 tot oplevering van de werken einde voorjaar 2023) transformeren tot een buurtpark voor de inwoners van de stad Waregem. Daarnaast zette de stad haar bebossingsintenties om in de praktijk door een in het Groenplan aangeduide niet gerealiseerde groenbestemming in de directe omgeving van de Zavelputten aan te kopen. Zo zal de groenpool Zavelputten uitgebreid worden met 8 hectare.

Het **masterplan Centrum Wevelgem**, opgemaakt door Leiedal in samenwerking met Els Nulens (Blauwdruk), verbeeldt de mogelijke transformatie van het centrum van Wevelgem op basis van 4 figuren: een centraal plein, een groen fietslint ten noorden van de N8 (uitbreiding park), een groen

fietslint ten zuiden van de N8 (campus Deken Jonckheere) en dwarse verbindingen. Via projectregie begeleidt Leiedal de gemeente bij de uitvoering van de deelprojecten, onderhandelingen in functie van aankopen, aanvullend ontwerpend onderzoek, procesmatige begeleiding... Zo werden er in 2022 onder andere inspiratiesessies georganiseerd om een politiek gedragen consensus te vormen over het centraal plein en de uitbreiding van het park op de site van het oude zwembad en sporthal Vanackere. De gemeentelijke basisschool in de Hoogstraat heeft ook nog een aantal ruimtelijke vragen. Om een nieuwe sporthal op schaal van de school te realiseren die toekomstbestendig wordt ingeplant, maakte Leiedal in samenwerking met Els Nulens een inrichtingsplan op voor deze scholensite. Leiedal ondersteunde de gemeente daarnaast bij de aanvraag van de nodige subsidies om over te gaan tot de realisatie van de eerste fase van de werken.

Het masterplan stelt voor om de **Deken Jonckheerestraat** te knippen en er een aantrekkelijke groene campusomgeving te creëren voor de scholen, jeugdbewegingen, het woonzorgcentrum en andere (publieke) functies in de buurt. Voor dit deelproject van het masterplan heeft het Departement Omgeving een subsidie toegekend binnen de projectoproep 'proeftuinen ontharding'. Leiedal ondersteunde de gemeente via projectregie en bij de opmaak van een inrichtingsplan voor deze campusomgeving. Het onthardingsproject in de Deken Jonckheerestraat bood ook een opportuniteit om hier een lokaal warmtenet op basis van Boorgaten Energie Opslag (BEO) te realiseren binnen het subsidieproject LECSEA (Interreg 2 Zeeën). De uitvoeringswerken voor het BEO-veld en het onthardingsproject om de Deken Jonckheerestraat om te vormen tot een groene campus, werden eind 2022 opgestart. Het inrichtingsplan voor de groene campus omvat de eigendommen van verschillende actoren: woonzorgcentrum, twee scholen, diverse grondeigenaars, sociaal huis en bijhorende serviceflats, ... Bij de eerste onderhandelingen werd duidelijk dat de actoren gelegen ten noorden van de Deken Jonckheerestraat zelf nog met programmatorische vragen zitten. Hiervoor maakte Leiedal in samenwerking met Els Nulens een bijkomend inrichtingsplan op. De partners van Campus Noord (gemeente/OCMW Wevelgem, Woonzorgcentrum St Camillus en SPWe basis) willen overgaan tot de realisatie van dit project via een Design & Build formule onder begeleiding van Leiedal.

Leefbaar en gezond, dat begint in je eigen woning, in je buurt, je wijk. Omdat heel wat – zoals we ze noemen – naoorlogse wijken met dezelfde ruimtelijke en sociale uitdagingen te maken krijgen, gingen we op 1 februari 2022 van start met twee **wijkprojecten**. Beide projecten koesteren gelijklopende ambities: de burger op een laagdrempelige manier, van onderuit, laten nadenken over duurzaam ruimtegebruik. Focust 'Transformatie van naoorlogse wijken' iets feller op een tastbare realisatie op het terrein, in 'Van vraagvlak naar draagvlak' gaan we onder meer via het unieke concept van een resident in gesprek met de buurt. Beide projecten beantwoorden aan de BRV-doelstellingen rond duurzaam ruimtegebruik, en worden in die context ook door de Vlaamse overheid gesubsidieerd. Leiedal en de regio Zuid-West-Vlaanderen vertaalden die doelstellingen de voorbije jaren al in een duidelijke visievorming voor klimaat, energie, ontharding, de bouwshift en detailhandel. Dat leidde intussen effectief tot bewustwording en draagvlak bij het beleid, maar de doorwerking bij de burger bleef vooralsnog beperkt. Daarom hanteren de projecten ook een uitgesproken bottom-up aanpak. Via beide projecten gaan we in verregaande dialoog met het bestuur en de inwoners, op zoek naar de wensen en noden van de mensen zelf. Concreet nemen we drie wijken uit de regio onder de loep: de Seizoenwijk in Kuurne, de Europa- en Kouterwijk in Zwevegem en (een deel van) Sint-Lodewijk in Deerlijk. In 2022 lag de focus op de Seizoenwijk in Kuurne. Het traject begon op een zonovergoten woensdagnamiddag in juni, toen resident Lieve Custers voor het eerst in de Seizoenwijk verscheen. Ze maakte kennis met de wijk en ging in de weken die daarop volgden bij meerdere inwoners op de koffie voor een goed gesprek. Uit die gesprekken bleek dat de buurt vooral van drie specifieke thema's wakker lag:

energiezuinig, groener en levenslang wonen. Daarna volgden tal van gerichte initiatieven: een expertendag met concrete tips voor de buurtbewoners, derdejaarsstudenten van de bacheloropleiding Netwerkeconomie werkten mobiele moestuintjes uit en organiseerden een energiemarkt, en de buurt zette haar eerste stappen in de richting van een groepsaankoop van dakisolatie, hoogrendementsglas, zonnepanelen of zonneboilers. Tegelijkertijd werd samen met het gemeentebestuur een workshop georganiseerd om samen na te denken over concrete duurzame maatregelen in de wijk, voornamelijk onder de vorm van het ontharden en vergroenen van bestaande voetpaden, pleinen en straten. Eind 2022 startte ook de voorbereiding op de trajecten in Zwevegem en Deerlijk op. In het voorjaar van 2023 landden we in de Europa- en Kouterwijk, in het najaar komt het zuidelijke deel van Sint-Lodewijk aan de beurt.

In de **Westmolenstraat** in Wervik ligt een grote oppervlakte (circa 2.500 m²) 'nutteloze' verharding. De stad had de ambitie dit uit te breken en er een nieuwe groene invulling aan te geven voor de wijk. In een eerste, voorbereidende fase werden de mogelijkheden van deze site door Leiedal grafisch weergegeven. Door middel van een eerste ontwerpend onderzoek werden zo de potenties van de site toegelicht. Na deze afstemming met het college werd door Leiedal een traject opgesteld voor de participatieve opmaak van een onthardingsproject. Op deze manier wordt de invulling (het programma) van de site bepaald door de inwoners van de wijk. Na een eerste ruime bevraging aan de buurtbewoners van de Westmolenstraat, werd een workshop georganiseerd om de ontvangen input van de bewoners grafisch te vertalen. Dit resulteerde in een schetsontwerp dat de ontharding op de locatie weergeeft. Op basis van een eerste budgettaire raming besliste de stad het ontwerp gefaseerd uit te voeren. Dit werd op een tweede bevolkingsmoment in het najaar van 2022 aan de inwoners van de wijk toegelicht, waarbij aangegeven werd dat er in een eerste fase een minimale ingreep zal gebeuren. Het opgemaakte schetsontwerp blijft wel het kader om, van zodra er voldoende middelen beschikbaar zijn om infrastructurele ingrepen uit te voeren, het volledige onthardingsproject te realiseren.

2.2.2 Ruimte voor water

Het **Blauwe Park van de Eurometropool** Lille-Kortrijk-Tournai is de herkenbare vertaling van een grensoverschrijdende continuïteit die het blauw-groene netwerk van waterlopen vormt en zo een verbindend element vormt over de grenzen heen. De website met een cartografisch overzicht van projecten werd verder geactualiseerd en aangevuld. Leiedal verzorgde de *backend* en cartografie. Op Wereldwaterdag op 22 maart 2022 werd met medewerking van Leiedal een [uitzending](#) gelanceerd om de troeven van het Blauwe park in de kijker te zetten. De Blauwe Ruit, een recreatieve fietslus van 90 km staat centraal in het Blauwe Park. Leiedal stond in voor het ontwerp van de signalisatieborden en de opmaak van een kaart die gratis werd verdeeld via allerhande toeristische kanalen. De acties rond, het recreatief fietsen, culturele uitwisseling en de Blue Walks werden verder gezet, terwijl nieuwe acties voor 2023 werden voorbereid rond een academisch atelier, monitoring waterkwaliteit, biodiversiteit en een Blauwe Ruit Bike Toer.

Leiedal nam ook in 2022 deel aan het **bekkenoverleg van de Leie en de Bovenschelde**. Het derde stroomgebiedbeheersplan werd in 2022 goedgekeurd na een openbaar onderzoek. Het geeft de doelstellingen en maatregelen weer voor een goede toestand van het oppervlakte- en grondwater, met aandacht voor zowel overstromingen als droogte en klimaatverandering. Via de overlegstructuren gaf Leiedal mee input. De bekkenwerking werd ook toegelicht op het intergemeentelijk overleg dat Leiedal initieerde. Specifiek voor de Bovenschelde werd in samenwerking met Leiedal een ontmoeting met Waalse partners georganiseerd rond de waterkwaliteit van de Grote Spiere.

Het project **Valys** (Interreg Fra-Wall-Vla) voor de ontwikkeling van een grensoverschrijdende Leievallei als groen-recreatieve as van Armentières tot Deinze, liep tot maart 2022. Op het terrein werkten de lokale besturen verder aan de realisatie van hun groenprojecten langs de Leie of beekvalleien zoals de Heulebeek. Leiedal werkte in samenwerking met de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai verder aan de transformatie van de Leieparkkaart tot een Valys-kaart.

In 2022 lanceerde het Departement Omgeving een oproep '**Gebiedsdeal droogte**' om met een gebiedscoalitie samen te werken rond de Blue Deal-doelstellingen water en droogte. Samen met de intercommunales WVI en Veneco, de 11 gemeenten langs de Leie tussen Wervik en Deinze en de provincies West- en Oost-Vlaanderen werd onze kandidatuur goedgekeurd met als concrete invulling vier deelprojecten rond het thema van 'drainagestop'. Voor de Leiedal-gemeenten zijn dit de aanleg van de Leieboulevard in Menen en de inrichting van de Neerbeekvallei in Bissegem (Kortrijk). Een samenwerkingsprotocol legt de principes vast van een coherente ontwikkeling van de Leievallei op gebied van waterbeleid en landschapsopbouw. Binnen deze gebiedsdeal is ook een ondersteuningsbudget voorzien voor de intercommunales om de gebiedscoalitie te laten werken.

Na het Charter voor de Heulebeek in 2020 volgde een participatietraject om acties en maatregelen te detecteren die bijdragen tot een klimaatbestendig waterbeleid voor de Heulebeek. Dat leverde een reeks voorstellen op die in samenspraak met de diverse actoren vertaald werd in effectieve engagementen. Op 21 juni 2022 werd het riviercontract op een event in Gullegem ondertekend door de gemeenten, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Provincie en Leiedal. Het **riviercontract Heulebeek** omvat 26 acties waarvan Leiedal betrokken is bij vier acties. Leiedal maakt deel uit van de stuurgroep en zorgt voor een integrale benadering via een doorstart van het project Heerlijke Heulebeek.

Op basis van de geïntegreerde visie op de Gaverbeek (2018) keurde de Vlaamse overheid een projectvoorstel goed binnen de oproep **Water+Land+Schap**. Dat landinrichtingsproject voorziet 500.000 euro Vlaamse steun voor lokale inrichting in het bekken van de Gaverbeek. Leiedal treedt op als facilitator van de lokale coalitie van landbouwers, gemeenten, waterloopbeheerders en andere actoren. Vanuit Water+Land+Schap kreeg Leiedal van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) de opportuniteit om het recht van voorkeur uit te oefenen op 5 ha landbouwgrond aan de Slijpbeek in Deerlijk. Leiedal heeft deze kans benut om een grondpositie te verwerven en deze percelen op een strategische manier in te zetten in het kader van water- en bodembeheer. In samenspraak met de gemeente Deerlijk werden de concrete mogelijkheden bekeken naar een toekomstig gebruik en inrichting. Vanuit onze ervaring met Water+Land+Schap ondersteunden we de stad Kortrijk en de gemeente Wevelgem bij het indienen van een Waterlandschapsproject 2.0. Voor Kortrijk werd het Waterlandschap 'Van beek tot bodem' intussen goedgekeurd.

Nadat het onderzoek van de **Gaverbeekvisie** werd afgerond, kreeg Leiedal de opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de stad Harelbeke en de stad Waregem om de visieplannen te verfijnen tot uitvoeringsgerichte plannen. Leiedal organiseerde hiervoor workshops, samen met Studio Uad. Tijdens dit traject werden de ontwerpen afgetoetst met de realiteit, en afgewogen ten opzichte van aanwezige opportuniteiten en uitdagingen. Hierbij werd teruggekoppeld naar omwonenden, de gemeentediensten, jeugdverenigingen... De resultaten werden in 2022 doorvertaald richting technische studie bureaus. In Waregem werd de inrichting van de Gaverbeek langs de Zuiderlaan en het Spei verder verfijnd met ontwerpers Dertien12. De ambitieuze doelstellingen werden doorgesproken met

belangrijke stakeholders waaronder het Agentschap Wegen en Verkeer en vertegenwoordigers van de paardensport om tot een geïntegreerd en gedragen ontwerp te komen, klaar voor aanbesteding. Ter hoogte van de Hippodroom onderging de Gaverbeek een ware metamorfose onder begeleiding van Leiedal. De beek werd er ontkokerd en blootgelegd. De kwaliteitsvolle integratie, de terrassen, de aansluiting op het bestaande weefsel én de balustrade als referentie naar de sprong over de iconische beek werden tijdig opgeleverd voor Waregem Koerse. In het najaar werd de beplanting opgeleverd. Een aantal grote bomen, meerstammige en siergrassen begeleiden de afdaling naar de Gaverbeek die ook een groene oever krijgt met tal van waterplanten. Voor de inrichting van de Gaverbeek aan het Jeugdeiland werd eind 2022 het studie bureau aangesteld. Ook voor de Gaverbeek in Harelbeke werd in 2022 het bestek opgemaakt voor de aanstelling van een technisch studie bureau.

Sinds 2013 worden lokale besturen door de Vlaamse Regering aangeraden om een hemelwaterplan op te maken. Door de Blue Deal werd dit uitgebreid naar een **hemelwater- en droogteplan**. Na 2024 zal een gemeentebestuur alleen beroep kunnen doen op watergerelateerde subsidies als ze al beschikt over een hemelwater- en droogteplan. In juni 2022 bracht de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) een definitieve blauwdruk uit met een vernieuwde methodologie voor de opmaak van een hemelwater- en droogteplan. Leiedal verkende op basis van deze methodiek hoe de opmaak van deze plannen vorm kan krijgen in de regio. Hierbij leggen wij een belangrijke focus op het ruimtelijk aspect van het waterbeheer vanaf het moment dat 'de regendruppel valt'. Met de geïnteresseerde gemeenten (Wevelgem, Avelgem en Spiere-Helkijn) wordt de opstart van een hemelwater- en droogteplan voorzien begin 2023 om deze in de loop van 2024 te kunnen afronden.

2.2.3 Extra natuur en kleine landschapselementen

In 2022 stonden binnen de **geïntegreerde aanpak van de Leievallei** vooral het Rivierherstel en de Gebiedsdeal Blue Deal centraal. Voor wat het Rivierherstel Leievallei betreft zorgde een beslissing van de Vlaamse Regering uit 2021 voor een vernieuwde dynamiek: er zal door de bevoegde instanties (Agentschap Natuur en Bos, De Vlaamse Landmaatschappij, De Vlaamse Waterweg, Departement Omgeving) actief gewerkt worden aan de versnelde realisatie van de beoogde 500 ha natte terrestrische natuur in 15 deelgebieden. De gouverneurs van West- en Oost-Vlaanderen werden als intendant aangesteld en hebben via een klankbordgroep gerapporteerd over de vooruitgang die geboekt kon worden. Om de gewenste bestemmingswijzigingen door te voeren wordt de opmaak het Gewestelijk RUP Bavikhove-Deinze opgestart. In de zomer van 2022 vond een eerste overlegmoment plaats in aanloop naar de startnota. De Leievallei Wervik-Deinze strekt zich uit over twee provincies en omvat meer gemeenten dan deze vertegenwoordigd in het Interbestuurlijk Overleg (IBO) Zuid-West-Vlaanderen, waardoor een verruimde beleidsgroep wenselijk is. Deze piste vertaalde zich in een traject in het kader van de 'Gebiedsdeal droogte' van het Departement Omgeving. Eind 2022 heeft de minister het gebiedsprogramma goedgekeurd met vier deelprojecten (Menen, Kortrijk, Wielsbeke, Zulte).

Binnen het project **Klimaatadaptatie door water- en bodembeheer binnen het Leie-Schelde interfluvium** bundelen Leiedal, Inagro en Boerennatuur Vlaanderen, met steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO), de Vlaamse overheid en de provincie, de krachten om, samen met provincie en gemeenten, de landbouw robuuster te maken op vlak van water- en bodembeheer. De drie organisaties zetten in op draagvlakverbreding en begeleiding van landbouwers en gemeenten tot het niveau van uitvoering. Het gaat specifiek om laagdrempelige acties met betrekking tot erosiebestrijding, maatregelen voor het ophouden van water en het ontharden van landelijke kernen. Er wordt hierbij gefocust op het gebied ten zuiden van de E17 en ten noorden van de

Schelde in de gemeenten Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Spiere-Helkijn, Waregem en Zwevegem. In 2022 werden met ongeveer 20 landbouwers gesprekken gevoerd naar hun interesse en mogelijkheden om maatregelen te nemen. Dit heeft alvast geleid tot de aanleg van twee houthakseldammen en andere maatregelen die nog in voorbereiding zijn (stuwtjes, oeverstroken, opvang water, ...). Hierbij wordt ook de link gelegd met het project Water+Land+Schap Gaverbeek waar middelen beschikbaar zijn voor inrichting op landschapsschaal. Tevens werd voor de dealkernen van Avelgem een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheid tot ontharding. Inagro voert specifiek een onderzoek naar alternatieve waterbronnen in functie van de landbouw.

De strategie van het **openruimteplan Kortrijk-Zwevegem** als gebiedsgerichte en geïntegreerde visie op landschapontwikkeling in het interfluvium, werd door Leiedal in 2022 inhoudelijk uitgewerkt. Het openruimteplan stelt een multifunctioneel gebruik van de open ruimte voorop, met respect voor de huidige gebruikers, en onderzoekt hoe synergiën kunnen ontstaan tussen die ruimtegebruikers. Zo werden er zowel generieke (gebiedsdekkende) als specifieke (uniek per fysische eenheid) ontwikkelingsperspectieven uit de analyse gefileerd, op het terrein uitgetest en verfijnd tot daadkrachtige instrumenten. Deze instrumenten dienen te worden vertaald in een beleidskader. Daarnaast werkten we acht voor het volledige plangebied sprekende projectgebieden uit. Het is ook in dit onderdeel dat de theoretische ontwikkelingsperspectieven op het terrein werden uitgetest en verfijnd. Dit ontwerpend onderzoek resulteerde in een structuurschets waarbij er voor ieder projectgebied bepaald werd hoeveel extra natuur, hoeveel extra landbouw (bestemmingsmatig en herbevestigd) en hoeveel extra ruimte voor water er in het projectgebied kan gerealiseerd worden. Naast de inhoudelijke uitwerking werd sterk ingezet op communicatie. Er werden verschillende bilaterale overleggen met experts georganiseerd die instonden voor de inhoudelijke voeding van de strategie. Daarnaast werd de stand van zaken op regelmatige basis teruggekoppeld (en zo nodig bijgestuurd) met de verschillende belangengroepen.

In kader van de uitbouw van het **blauw-groene netwerk** en een landschapsecologische infrastructuur werd bijkomend overleg opgezet naar strategie en verdere samenwerking en afstemming met lokale en bovenlokale besturen, universiteiten ...

2.2.4 Productieve landschappen

De landbouw heeft zijn plek in de Leiedalregio, vandaag en in de toekomst. In 2022 werd de regio geselecteerd binnen het traject '**Boerenland**' van **Labo Ruimte** (samenwerking Departement Omgeving met de Vlaamse Bouwmeester). Hierbij wordt onderzocht hoe de voedselproductie en het (landbouw)landschap in de Leiedalregio eruit zal zien in 2040. Het Joint Research Centre van de Europese Commissie voerde een verkennende studie uit naar de landbouwers van de toekomst. Gebaseerd op grote maatschappelijke trends kwamen ze tot 12 verschillende landbouwprofielen. Van de boer met dieren, gronden en tractoren tot de ingenieur die voeding in een laboratorium kweekt. Van lokaal en kleinschalig tot wereldwijd actief. Via scenariodenken en een aanpak van ontwerpen wil Labo Ruimte Boerenland inzichten verwerven over de ruimtelijke dimensie van de landbouw in 2040.

Leiedal maakt ook deel uit van de stakeholdersgroep 'West-Vlaamse platteland' waar een toekomststrategie wordt uitgewerkt voor een geïntegreerde plattelandontwikkeling met aandacht voor de bedrijfszekerheid voor de landbouw.

2.2.5 Kwalitatieve publieke ruimte

De publieke ruimte is een plaats van en voor de gemeenschap. Inwoners hechten terecht steeds meer belang aan de gebruiks- en belevingswaarde van die plekken. Er zijn in de regio voorbeelden van de herinrichting van de publieke ruimte die geleid hebben tot een aangename en kwalitatieve omgeving waar ontmoeten en verblijven een evidentie zijn geworden. Maar, er is ook nog werk aan de winkel. In 2022 werkte Leiedal op diverse locaties op verschillende thema's, zowel in eigen projecten als in opdracht van lokale besturen, telkens opnieuw vanuit de behoefte van de plek en de omgeving.

Eind 2019 kocht Leiedal **La Diligence**, het pand op de hoek van de Stationsstraat en de Doornikseweg in het centrum van Helkijn met de bedoeling om de site in samenwerking met het gemeentebestuur van Spiere-Helkijn een nieuwe maatschappelijke invulling te geven. De mogelijkheid wordt verder onderzocht om hier een dorpspunt tot stand te brengen. Hiervoor werd een begeleidingstraject van de Vlaamse overheid gevolgd, inspiratie opgedaan bij andere dorpspunten en gesprekken gevoerd met mogelijke actoren. Daarnaast startte Leiedal ook de communicatie op met de dorpsbewoners, geïnteresseerde ondernemers en de partnerorganisaties. Er kwam ook een nauwe samenwerking met de gemeente en het toekomstige woonzorgcentrum van Helkijn om La Diligence verder te ontwikkelen tot dorpspunt, gekoppeld aan een woonprogramma.

Met Westtoer en de provincie werd de inplanting van een landmark als **belevingspunt op de Vlaamse 'Heuvelroute'** verkend. Het opzet is een kwalitatief en landschappelijk sterke hotspot te creëren in de regio die bijdraagt tot de toeristisch-recreatieve opwaardering van het interfluvium. Na een terreinverkenning werden twee locaties geselecteerd om met middelen uit het Regiofonds een landmark te realiseren. In Zwevegem betreft het een ruimte picknickplaats op de Heuvelroute in de Brucqstraat en in Spiere-Helkijn een eyecatcher op de Schelderoute nabij het Bassin (oud zwembad) van Spiere. Voor de locatie in Zwevegem wordt samengewerkt met Toerisme Vlaanderen, voor de locatie in Spiere-Helkijn wordt gebruik gemaakt van de WinVorm-oproep.

Ook de installatie van de eerste vier verplaatsbare **mobipunten** draagt bij aan een slimme inrichting van de publieke ruimte.

2.2.6 Een toegankelijke en betaalbare woningmarkt

Sluimerende **crisissen waren in 2022 duidelijk voelbaar in de verkoop van woonkavels**. Hoewel Leiedal zelf geen prijsverhogingen op haar eigen woonprojecten doorvoerde, stelden we heel wat aarzeling vast bij kandidaat-kopers. Hoge en onstabiele bouwkosten zorgden voor grote onzekerheid en weerhielden velen de stap tot aankoop te zetten. In 2022 noteerde Leiedal slechts vijf verkopen van gewone bouw kavels (tegenover 10 in 2021). Op de verkaveling Peperstraat in Heule (Kortrijk) werd de voorlaatste eigen woonkavel verkocht. Er blijft heel wat interesse voor de recente woonprojecten Losschaert in Zwevegem en Bergkapel in Lendeledede, toch resulteerde dit respectievelijk maar in 1 verkoop op Losschaert en 2 voor Bergkapel. Eind 2021 werd de verkoops promotie van de 8 kavels in de zone 'Wonen met atelier' op Zwevegem-Losschaert gelanceerd en dit leidde in het voorjaar 2022 tot de eerste verkoop. Leiedal werd ook voor het eerst geconfronteerd met de vraag tot terugkoop van een woonkavel (Bergkapel Lendeledede) omwille van hogervermelde oplopende en niet langer financierbare bouwkosten.

Momenteel heeft Leiedal nog een **aanbod van 45 bouwrijpe woonkavels** verspreid over zeven projecten: Elleboogstraat in Helkijn (6), Sneppe in Deerlijk (12), Peperstraat in Heule (1), Losschaert in Zwevegem (8), Losschaert-atelierzone in Zwevegem (7), Emdeka in Bellegem (1) en Bergkapel in Lendeledede (10). In overleg met de Stad Menen werd het omgevingsdossier voor het woonproject Bramier in Lauwe (3 woonkavels) voorbereid. De Gemeente Anzegem keurde de omzetting van de zes sociale bouwkavels naar gewone bouwkavels voor halfopen bebouwing goed voor Ter Schabbe, daarop werden stedenbouwkundige voorschriften herwerkt met oog op de aanvraag van de verkavelingswijziging.

Eind 2018 ging Leiedal in zee met Think Urban, als private partner in het kader van **het pps-project Peperstraat**, met het oog op de gefaseerde realisatie en commercialisatie van in totaal 64 woningen en meersgezinswoningen in Heule (Kortrijk). In 2021 startte Think Urban met de grondwerken van de eerste fase, bestaande uit 9 budgetwoningen en elf appartementen met een buurthuis. In 2022 rezen de eerste 9 woningen uit de grond langs de Zwarte Reke. Intussen vonden reeds vijf woningen een nieuwe eigenaar. Daarnaast werkte Think Urban, in nauw overleg met Leiedal en stad Kortrijk, in 2022 verder aan de plannen voor de omgevingsvergunningsaanvraag van de volgende fase. In 2022 werkte Leiedal in samenwerking met de stadsdiensten van Kortrijk ook verder aan de plannen voor de inrichting van het buurtpark. De nieuwe parkzone zal in 2 fasen worden gerealiseerd, rekening houdend met het bouwproject dat Think Urban in de zone naast de parkzone zal realiseren. Tegen de zomer 2023 zouden de buurtbewoners moeten kunnen genieten van de park- en speelzone.

Beter Wonen is het intergemeentelijke samenwerkingsproject met betrekking tot woonbeleid in Anzegem, Avelgem, Spiere-Helkijn en Waregem. Leiedal neemt binnen Beter Wonen de algemene coördinatie op zich en stelt ook een technisch-administratief medewerker te werk. Deze laatste staat in voor de opvolging van het leegstandsregister, kwaliteitsonderzoeken, conformiteitsattesten, ondersteuning bij premie-aanvragen aan het loket, plaatsbezoeken ... In 2022 startte zowel een nieuwe projectcoördinator als een nieuwe technisch-administratief medewerker in Waregem. Een belangrijk item voor 2022 was de analyse van de oudere woningen op de huurmarkt.

Op het vlak van **innovatieve woonvormen** lanceerde Leiedal in 2022 een oproep om samen te bouwen aan de voormalige jongensschool in Geluwe. Dat betekent dat een groep gezinnen van de jongensschool een open woonerf maakt, samen met de stad Wervik en de intercommunale. De burens en gezinnen bepalen zelf hoe ver ze in dat gedeelte wonen gaan. Collectieve faciliteiten zoals parkeerplaatsen, een fietsenstalling, tuinberging, enzovoort behoren tot de mogelijkheden.

2.2.7 Woonbeleid

In 2022 volgde Leiedal de lokale woonoverleggen op en organiseerde ze ongeveer 3-maandelijks praktische werkgroepen rond energie in samenwerking met de kerngroep WarmerWonen en W13. Daarnaast werden twee regionale woonoverleggen georganiseerd, onder meer in het kader van de vorming van de woonmaatschappijen, maar ook in functie van andere projecten.

2.3 Ondernemend en werkbaar

Zuid-West-Vlaanderen heeft de voorbije jaren sterk ingezet op het aantrekken en ondersteunen van creatieve starters. Dat heeft de aantrekkelijkheid van de regio verhoogd en opent nieuwe opportuniteiten voor kruisbestuiving met gevestigde ondernemers. Hoewel het belangrijk is om voortdurend nieuwe trajecten te initiëren die het creatief ondernemerspotentieel bij startups in de regio stimuleren, kent de regio ook heel wat sterke groeiers, zowel kmo's als multinationals, die maximale kansen moeten krijgen om (inter)nationaal door te groeien tot absolute topvoorbeelden van ondernemerschap. Een gedifferentieerd en flexibel aanbod van ruimte om te ondernemen werkt hierbij als een belangrijke hefboom.

Wervende ruimte omvat ook ondersteuning bieden en lokale verbondenheid helpen creëren, onder meer door de organisatie van ontmoetingsplekken en -momenten en het aanbieden van een platform zodat ondernemers en andere lokale, creatieve spelers elkaar kunnen versterken en samen initiatieven kunnen nemen richting circulariteit, innovatie, duurzaamheid en andere actuele thema's.

Ondernemers vinden steeds meer hun weg naar het centrum van een stad of gemeente. Verweven, heet dat. Centraal in dit model staan kernversterking en stedelijke vernieuwing, waarbij bedrijvigheid en wonen samengaan. Het is een evenwichtsoefening waar ondernemers en buurtbewoners allebei hun voordeel uit kunnen halen. Het inbedden van bestaande bedrijvigheid, de herintroductie van nieuwe types bedrijvigheid en de reconversie van brownfields naar woon-werkmilieus draagt allemaal bij tot het versterken van dorps- en stadskernen. Behoud door ontwikkeling is hierbij het leidmotief.

Ook detailhandel is een motor van een sterke kern. Het retaillandschap is ondertussen sterk hertekend, met meer grote ketens en minder zelfstandige kleinhandelszaken. Lokale besturen spannen zich in om samen met handelaarsverenigingen, lokale handelaars en andere actoren deze negatieve trend te counteren en het ondernemerschap en vooral de vernieuwingsnood van de handelskernen en de lokale ondernemers te stimuleren.

Data zijn in al deze facetten van belang. Ze zijn echter vaak verspreid en versnipperd aanwezig, beschermd door privacyregels en veelal moeilijk te ontsluiten. Deze data ontginnen, analyseren en consolideren biedt een enorm potentieel.

2.3.1 Ruimte voor regionale bedrijven

In 2022 verwierf Leiedal de laatste eigendommen in functie van de realisatie van **Evolis II** op het grondgebied van Harelbeke. Ondertussen zijn duurzaamheidsambities opgesteld, is het archeologisch onderzoek opgestart en werd de procedure tot aanstelling van een technisch ontwerp bureau opgestart. Evolis II heeft een bruto terreinoppervlakte van circa 20 hectare en zal op termijn plaats bieden aan regionale bedrijven.

In 2022 kon Leiedal in Waregem 32 hectare verwerven in het plangebied **Blauwpoort** in Waregem (globaal 42 ha). Met de overige eigenaars werden gesprekken opgestart en kon er met vijf van hen een akkoord bereikt worden. Intussen stelde Leiedal ook een extern bureau aan voor de opmaak van een masterplan Blauwpoort in lijn met de gestelde ambities op vlak van duurzaamheid. Dat betreft onder meer een aangepast wegennet met veilige trage verbindingen en een ruime water- en groenbuffer. Door collectief te parkeren, functies onder- en bovengronds te stapelen en ruimte te delen, wil Leiedal

de beschikbare oppervlakte optimaal benutten. Met uitgesproken aandacht voor duurzame en gedeelde mobiliteit, databeheer en klimaatambities wil Leiedal het toekomstgerichte en -bestendige karakter van Blauwpoort kracht bij zetten.

Verder kocht Leiedal in 2022 1,3 hectare met twee magazijnen aan in de **kmo-zone Knokke** in Zwevegem. Dankzij deze verwerving kan het project, op de vroegere steenbakkerij Hanssens, effectief opgestart worden.

In de **Bissegemsestraat** (Kortrijk) kocht Leiedal 1,2 hectare gebouwen van de industriële wasserij CleanLease (ex-Sterima-Malysse), met de bedoeling om industrie en maakeconomie er opnieuw een plaats te geven in de stad.

2.3.2 Ruimte voor starters en groeiers

De vraag naar fysieke ruimte om te ondernemen ondervond in tegenstelling tot de vraag naar ruimte om te wonen weinig invloed door de huidige crisis. Zo noteerde Leiedal **in 2022 in totaal 23 verkopen**, goed voor 8,05 ha aan ruimte om te ondernemen (tegenover 7,88 ha in 2021).

De verkopen situeerden zich hoofdzakelijk in de nieuwe kmo-zones, waar de percelen wat kleiner zijn qua oppervlakte, met een uitschieter op Evolis. 1,49 hectare werd er verkocht aan de Stad Kortrijk voor de realisatie van de nieuwe hoofdzetel van de hulpverleningszone Fluvia. De transacties waren verdeeld over zeven bedrijventerreinen in zes van de dertien Leiedalgemeenten. Op De Spijker in Deerlijk kregen de laatste 2 percelen een nieuwe eigenaar. Nelca (Lendeledede) blijft net als vorige jaar goed scoren, vijf ondernemers besloten hier een nieuwe uitvalsbasis te bouwen. In februari 2022 organiseerde Leiedal, samen met de stad Menen en HVZ Fluvia een persmoment naar aanleiding van de verkoop van een perceel voor de bouw van een nieuwe kazerne op de gloednieuwe kmo-zone Bramier in Lauwe. Hét signaal om de verkoop hier meteen te laten pieken. Minder dan een jaar na de opstart zijn op Bramier nog slechts twee van de dertien percelen beschikbaar. De overige verkopen situeerden zich in de uitbreiding Kortrijk-Noord (1 perceel), nu ook uitverkocht en op Gullegem-Moorsele, een verkoop van een perceel dat recent was teruggekocht. Leiedal startte in 2021 de verkoop van de kmo-zone De Pluim (Zwevegem) succesvol op en die trend zette zich verder in 2022. Naast het laatste regionaal perceel, werden hier opnieuw 6 kmo-percelen verkocht. Reden genoeg om op 20 april 2022 de bedrijfzone De Pluim feestelijk in te wandelen samen met alle gevestigde en toekomstige ondernemers en te klinken op een succesvolle toekomst.

De voorraad aan fysieke ruimte om te ondernemen slinkt drastisch. Een overzicht vind je in de bijlages. Met de ontwikkeling van Blauwpoort en Mirakel (Waregem), Evolis II en Treurniet (Harelbeke), De Voerman (Anzegem) en Site Bissegemsestraat (Kortrijk) is er in de nabije toekomst opnieuw **perspectief voor ondernemers met een ruimtevraag**.

Leiedal verkoopt niet alleen bedrijventerreinen, de intercommunale zette in 2022 nog meer in op **trajectbegeleiding van de ondernemer in zijn zoektocht naar ruimte om te ondernemen**. Het betekent vaak een spel van matchmaking tussen vraag en aanbod om oplossingen te bieden, zowel binnen als buiten de eigen vastgoedportefeuille. Als de ruimte voor de ondernemer eenmaal is gevonden, probeert Leiedal de koper in strategische dossiers te ontzorgen in zijn investeringsbeslissing en bouwtraject. Externe begeleiding wordt dan soms ingezet, zowel voor het ontwerpmatige aspect als voor de procesflow.

Op het vlak van **sloop- en infrastructuurwerken** zijn er op diverse terreinen grote stappen gezet in 2022. De groenaanleg in Decaerville, uitgevoerd door Steenhaut uit Deerlijk, werd opgeleverd en vormt een mooie overgang naar het Decaervillepark en het buurtgroen. De infrastructuurwerken op Bramier (Lauwe, Menen) werden eveneens opgeleverd (aannemer Persyn uit Zwevegem) en de groenaanleg werd er opgestart (aannemer Wegenbouw Ockier uit Kuurne). Nv Arbowar uit Waregem heeft de omgevingsaanleg op de Pluim in Zwevegem gefinaliseerd. En op De Voerman (Anzegem) en Mirakel (Waregem) werden de sloopwerken uitgevoerd (beiden door aannemer Devagro uit Desselgem). Tot slot werden de werken afgerond, om het bestaande hoekgebouw (hoek Stationsstraat – Emiel Neiryckstraat) op de site Nelca in Lendelede om te vormen tot een bedrijfsverzamelgebouw.

Voor de sites Mirakel (Waregem), Treurniet (Harelbeke) en De Voerman (Anzegem) werd er verder ingezet op de uitwerking van de **technische uitvoeringsdossiers** voor de infrastructuurwerken publieke ruimte en de opvolging van de diverse subsidiedossiers, om deze vanaf 2023/2024 effectief op het terrein te kunnen realiseren.

Het ontwerpdossier van de revitalisering van LAR-Noord is afgerond. Omwille van juridische procedures is de uitvoering ervan evenwel momenteel opgeschort.

Via projectregie begeleidde Leiedal de restauratie en herinrichting van het Nieuw Transfogegebouw in Zwevegem. Het Nieuw Transfogegebouw werd in 2022 afgewerkt als een hub voor (creatieve) bedrijven. Van de 5 beschikbare verdiepingen werd ondertussen het gelijkvloers verhuurd en de tweede verdieping verkocht.

2.3.3 Gemengde en kernversterkende projecten

Leiedal zet met het **pps-project Rijselsestraat-Graanmarkt in Kortrijk** in op kernversterking door de verweving van ruimte om te ondernemen en andere stedelijke functies in de binnenstad van Kortrijk, vlak bij de Grote Markt. In 2022 werd het projectgebied uitgebreid tot ca. 3000 m², een geheel dat vanuit het perspectief van projectontwikkeling veel meer mogelijkheden biedt dan de som van de delen. Voor de realisatie van dit multifunctionele binnenstedelijke project in het centrum van Kortrijk wil Leiedal samenwerken met een private partner. Om de geschikte private partner te vinden, lanceerde Leiedal in april 2022 een oproep in twee fases. Eerst was er de selectiefase. Daarin dienden geïnteresseerden hun kandidatuur in en selecteerde Leiedal maximaal drie deelnemers. Zij werden uitgenodigd om een offerte in te dienen, die in een volgende fase beoordeeld zal worden.

Midden 2021 sloten Leiedal en Groep Huyzenruyt een pps-overeenkomst af voor de ontwikkeling van de kop van de kmo-zone Decaerville in Marke (Kortrijk). Met **Confluence** realiseren ze er een gemengd project met ruimte om te ondernemen, wonen en ondersteunende diensten. Het voorbije jaar werkte Groep Huyzenruyt in nauw overleg met Leiedal en de stad Kortrijk de plannen verder uit met het oog op de aanvraag van de verschillende omgevingsvergunningen. In juni 2022 leverde stad Kortrijk de omgevingsvergunning af voor de renovatie van de historische boerenarbeiderswoning 'De Prinse'. In oktober 2022 werden ook de omgevingsvergunningen aangevraagd voor het verkavelen van de zone van de poortwachters, het uitvoeren van de infrastructuurwerken en het bouwen van het perimetergebouw.

Voor de realisatie van **woonprojecten op Nelca en Bergkapel** bereidde Leiedal in 2021 de pps-procedure voor. De onderhandelingen met de weerhouden private partner liepen in 2022 verder.

De stad Wervik besliste in 2021 om de **voormalige jongensschool in Geluwe** (Wervik) aan Leiedal te verkopen. De herontwikkeling zal gebeuren binnen de krijtlijnen die Leiedal in het voorjaar van 2021 heeft uitgetekend samen met architect Paul Vermeulen, de stad en een vertegenwoordiging van Geluwnaren. In het voorkeurscenario gaan we voor het principe van 'samen bouwen'. Dat betekent dat een groep van gezinnen de voormalige school tot een besloten woonerf omvormt. In 2022 werd door gerichte communicatie, onder andere door de organisatie van een bevolkingsmoment op 17 december, draagvlak voor en interesse in dit project gecreëerd.

Eind 2019 kocht Leiedal **La Diligence** in het centrum van Helkijn met de bedoeling om de site in samenwerking met het gemeentebestuur van Spiere-Helkijn een nieuwe invulling te geven. De mogelijkheid werd onderzocht om hier een dorpspunt tot stand te brengen. Hiervoor werd een begeleidingstraject van de Vlaamse overheid gevolgd, inspiratie opgedaan bij andere dorpspunten en gesprekken gevoerd met mogelijke actoren. Daarnaast startte Leiedal ook de communicatie op met de dorpsbewoners, geïnteresseerde ondernemers en de partnerorganisaties.

De **Verweefcoach** van Leiedal speelde ook in 2022 een belangrijke rol, vanuit de ambities om wonen en werken te verweven, steeds meer in te zetten op reconversieprojecten en ondernemen in de kern. De verweefcoach (ondersteund vanuit het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen) faciliteert een actief verwevingsbeleid om zowel intergemeentelijk als lokaal bedrijven te begeleiden in hun zoektocht naar fysieke ruimte, en anderzijds invulling te zoeken voor leegstaande bedrijfsruimtes. Binnen het project LocusFocus werkte de Verweefcoach mee aan de ontwikkeling van een datagedreven tool waarbij data het vestigingsadvies helpt onderbouwen.

Leiedal maakt inmiddels werk van de opwaardering van het bestaande appartementsgebouw langs de Leiestraat (bekend als **Centrum I**) in Harelbeke. Een deel van het flatgebouw en heel wat winkelpanden in de plint staan leeg. De stad wil Centrum I graag (her)ontwikkelen en op een kwalitatieve manier integreren in de 'Nieuwe Markt'. Leiedal ondersteunt dit via projectregie. Daartoe zijn gesprekken gevoerd met de eigenaars van de nog te verwerven panden en de vereniging van eigenaars in functie van de verwerving van de bestaande inrit.

De **prospectie van Leiedal** focuste ook in 2022 op de verwerving van bijzondere panden en bouwblokken in stads- en dorpskernen, om via publiek-private samenwerking een gemengd aanbod van wonen, werken en handel te creëren. Het beheer van dergelijke complexe, multifunctionele locaties vergt een specifieke vorm van sitemanagement. Dit behelst zowel inhoudelijke exploitatie als facilitaire taken. De sitemanager fungeerde daarbij als de spreekbuis tussen en met gebruikers, buurtbewoners en de lokale besturen. In dat kader zorgde Leiedal ook voor kennisopbouw en ervaringsgericht leren rond tijdelijke invulling en de realisatie van pop-ups met o.a. oud zwembad Spiere-Helkijn, La Diligence Helkijn en Vlaspark als cases om op termijn als 'dienst' te kunnen aanbieden aan de lokale besturen.

2.3.4 Een duurzaam economisch model

Leiedal nam in 2022 actief deel aan het Regionaal Overlegplatform Sociale Economie (ROSE).

Daarnaast werkte Leiedal samen met W13 binnen het ESF-project '**CICO HUB**' (circulaire cocreatiehub). Deze bundelt de krachten in een vijfvoudig helix-samenwerkingsverband met Designregio Kortrijk, Voka West-Vlaanderen, Intercommunale Leiedal, W13, Howest en maatwerkbedrijven. Het doel is om reststromen van de maakindustrie te identificeren en te exploreren, om daarna in cocreatie tussen de maakindustrie, de maatwerkbedrijven, designstudenten en professionele ontwerpers tot nieuwe producten en businessmodellen te komen die een win-win opleveren voor de maatwerkbedrijven (bijkomende werkgelegenheid) en de maakindustrie (economische valorisatie van reststromen). Samenwerken met actoren met verschillende achtergronden en met diverse competenties bracht vaak verrassende ideeën aan het licht. In 2021 werden drie bedrijven (en hun reststromen) geselecteerd. De koppeling werd gemaakt met drie designers die in 2022 samen met studenten van Howest het potentieel verkenden om nieuwe producten te vervaardigen uit de reststromen.

Binnen het Interreg NSR-project Circ-NSR verkende een multidisciplinair consortium in opdracht van Leiedal de mogelijkheden en uitdagingen van een **verticaal circulair gebouw voor gestapelde productie**. In dit onderzoek naar De Stapel gaat uitgebreid aandacht naar architectuur, technieken en stabiliteit, duurzame waterhuishouding, gedeelde mobiliteit, gedeeld ruimtegebruik, de levenscyclus van materialen en hernieuwbare energiesystemen. Aan de hand van participatiemomenten met zowel ondernemers, architecten, projectontwikkelaars, lokale besturen, juristen, bankiers ... werd heel wat nuttige info verzameld en scenario's afgetoetst.

Leiedal faciliteert en ondersteunt diverse **bedrijventerreinverenigingen** in binnen haar werkingsgebied. Ze hebben allemaal tot doel de bedrijven te groeperen en gestructureerd onderling overleg te stimuleren, duurzame samenwerking te realiseren en gezamenlijke initiatieven te bewerkstelligen. Zowel voor de gemeentebesturen als voor Leiedal betekent zo'n gemeenschappelijk aanspreekpunt een duidelijke meerwaarde. Daarom is de oprichting van een bedrijventerreinvereniging, mits ze wordt gedragen bij de plaatselijke bedrijven, sinds 2018 opgenomen in de verkoopvoorwaarden van de nieuwe bedrijventerreinen. In 2022 werd de werking van de bedrijventerreinverenigingen Evolis, De Pluim en Groenbek geïntensifieerd. Op Evolis en De Pluim is een samenwerkingsverband rond energie opgestart met als doelstelling te leren van elkaar en op termijn uit te groeien tot een duurzame energiegemeenschap. Op Groenbek vond er in 2022 een groepsaankoop van laadinfrastructuur plaats, waarbij elk bedrijf individueel werd bekeken en een gedetailleerde offerte op maat ontving.

Sinds 2017 begeleidt Leiedal het **regionaal netwerk van bedrijventerreinverenigingen**. Door nauwer samen te werken, worden schaalvoordelen gerealiseerd op het gebied van groepsaankopen, infosessies en opleidingen. Het systematisch overleg met de parkmanagers leidde tot de aanpak van meer thema's en problematieken, en de creatie van een ruimer activiteitenaanbod voor de regio. Deze samenwerking biedt tenslotte ook de kans om de uitbouw van het parkmanagement 2.0 op grotere schaal verder te zetten, o.a. met begeleidingstrajecten en ontzorging rond energie, renovatie en duurzaam bouwen, mobiliteit, gezondheid van de werknemers, ...

En op de kmo-zone Emdeka Bellegem bracht Leiedal gevestigde en toekomstige ondernemers voor het eerst samen tijdens een **Ken-je-Buren-avond**.

Projectmedewerkers van Leiedal zorgden eveneens voor de opvolging en ondersteuning van het project "**Regenerating Flemish Industry Parks** (REFLIP), the built environment as circular economy

resource" van de KU Leuven; deze studie onderzoekt hoe de ruimtelijke transitieprocessen van Vlaamse industrieparken (meer) circulair kunnen worden met als case het bedrijvenpark Kortrijk-Noord.

2.3.5 Regionale en lokale visie detailhandel

Binnen het strategisch project Contrei werkte Leiedal in overleg met verschillende betrokken partners een ontwerp van ruimtelijke regionale strategie detailhandel uit. Naast een ontwerp van ruimtelijke regionale strategie werd er ook een toolbox voor kwaliteitsverbetering van bestaande sites opgemaakt aan de hand van ontwerp onderzoek. Daarnaast werd ook een overzicht opgemaakt van de instrumenten die kunnen worden ingezet om een detailhandelsbeleid te voeren. In 2022 werd het ontwerp van de regionale strategie bilateraal besproken met de lokale besturen. Uit deze overleggen werd duidelijk dat de visie op detailhandel bij de verschillende lokale besturen heel divers is. Op basis van de opmerkingen en het gevoerde onderzoek werd er een inspiratiedocument met betrekking tot de regionale strategie detailhandel uitgewerkt.

Daarnaast bood Leiedal ook ondersteuning bij het lokale detailhandelsbeleid van gemeenten. Zo werden er onder andere concrete dossiers geadviseerd in Wevelgem en Kuurne. Leiedal gaf ook advies op de commercieel strategische plannen van lokale besturen, onder meer in Wevelgem en Kuurne.

Leiedal volgde ook het onderzoek en beleidsvoorbereiding inzake detailhandel op dat door VLAIO wordt gevoerd. In 2022 werd er een onderzoek opgestart naar detailhandel op bedrijventerreinen met als doel een beleidskader hierover te ontwikkelen. Leiedal nam deel aan de werksessies hierover.

2.4 Klimaatneutraal

Een klimaatneutrale regio is een regio die haar bijdrage tot de klimaatverandering herleidt tot nul (klimaatmitigatie) en die aangepast is aan de gevolgen van het gewijzigde klimaat (klimaatadaptatie).

Een van de belangrijkste pijlers om het energieverbruik in de regio te doen dalen, is een energetische renovatie van ons patrimonium. We willen dat realiseren door de renovatie van woningen drastisch op te schalen, maar ook door bedrijfspanden en publieke gebouwen te betrekken in deze dynamiek. Op het vlak van mobiliteit willen we het verbruik van fossiele brandstoffen beperken, vooral door de *modal shift* te faciliteren van autogebruik naar duurzamere alternatieven zoals fietsen en collectief vervoer. Ook de omschakeling van het wagenpark richting elektrische en andere aandrijvingswijzen verdient de nodige aandacht. Voldoende laadinstallaties en mobipunten voorzien kan hierin een sleutelrol spelen. Tot slot willen we bedrijven en kmo's ondersteunen om hun productieprocessen energiezuiniger te maken.

Het potentieel aan hernieuwbare energie in onze regio blijft onderbenut. Daarom willen we de Regionale Ruimtelijke Energiestrategie (2020) uitrollen. Het streefdoel is een sterkere regionale regio. Daarin kunnen nieuwe instrumenten kaderen voor de realisatie van doorbraken in uitvoering (bv. via een energiemakelaar). De focus ligt op zonne-energie, ondiepe geothermie, warmtenetten, warmtepompen... Ook de mogelijkheden van windenergie worden opgevolgd met respect voor het draagvlak, het (erfgoed)landschap, natuurwaarden... Een lokaal verankerd energiebeleid speelt ook in op nieuwe evoluties in gedeelde productie en opslag van energie op het niveau van wijken, bedrijventerreinen, tussen burgers enzovoort.

Door klimaatveranderingen krijgt onze regio steeds vaker af te rekenen met droge zomers en wateroverlast bij hevige regenval. Zowel landbouw als industrie is nochtans erg afhankelijk van de waterbeschikbaarheid. Daarom willen we individuele en collectieve waterrecuperatie, waterbuffering en waterinfiltratie naar een hoger niveau helpen tillen. De uitvoering van de regionale onthardingsstrategie (2020) past hierin, net als de realisatie van multifunctionele waterbekkens in samenwerking met landbouw en natuurbeheerders. Daarnaast creëren we waterlandschappen door meer ruimte te maken voor water via de herinrichting van beekvalleien en door de noodzakelijke ruimte voor natuurlijke waterberging te vrijwaren. Veel van die projecten worden het best uitgewerkt binnen een grensoverschrijdend kader zoals dat van het Blauwe Park van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai.

Informatie over energie, water, lucht en landschap in de regio laagdrempelig beschikbaar maken moet leiden tot het publiceren van open data. De breed verzamelde kennis wordt dan via beslissingsondersteunende systemen beschikbaar gemaakt. (Digitale) tools, databanken en predictieve modellen worden ontwikkeld om te komen tot een efficiënt en robuust beheer van energie, water, lucht en landschap, teneinde de klimaatdoelstellingen te halen.

2.4.1 Regionale ruimtelijke energiestrategie & klimaatactieplan

In 2022 ondertekenden alle steden en gemeenten in de regio het **Lokaal Energie- en Klimaatpact** Vlaanderen (LEKP), alsook de regionale samenwerkingsovereenkomst om hieromtrent samen te werken. In 2022 werden de nodige specifieke medewerkers aangeworven door Leiedal. Deze zijn ondertussen alle drie aan de slag: een energiemakelaar in Kortrijk en Menen, een projectmedewerker klimaat in Harelbeke, Zwevegem, Deerlijk, Waregem en Wevelgem en een technisch medewerker in

Wervik, Waregem, Deerlijk en Anzegem. Daarnaast wordt vanuit de regiowerking op een aantal zaken specifiek ingezet zoals de ondersteuning bij rapportage binnen het Lokaal Energie- en Klimaat Pact en de afstemming met de VVSG hieromtrent, de organisatie van de werkgroepen binnen het Burgemeestersconvenant, de opmaak van typevoorschriften en het ruimtelijk instrumentarium vanuit klimaat, de voorbereiding van een laadpalenplan voor de regio, het opstellen van indicatoren voor CO²-besparing die relevant zijn voor lokale besturen ...

Het Labo Regiovorming (VVSG) ondersteunt regionale samenwerking en regionaal beleid. Een van de acties waarmee deze ondersteuning wordt gerealiseerd zijn de regionale doorbraakprojecten. Zuid-West-Vlaanderen diende binnen de eerste oproep een projectvoorstel in rond de regionale uitwerking van een **doorbraakproject rond energiegemeenschappen**. Leiedal stelde in 2022 een tussentijdse rapportage op.

2.4.2 Energie-efficiëntie verhogen

2022 staat geboekstaafd als het jaar van de energiecrisis en de hoge energierekeningen die vooral huishoudens troffen. Waar Leiedal binnen **WarmerWonen** al sinds 2017 voor ijvert, nl. een energiezuinige en toekomstgerichte woning, was plots voor iedereen een absolute must. En hoewel eerst de zware energiefactuur moest betaald, maakten veel huishoudens toch plannen om hun woning te renoveren. De weg naar het advies van onze dienst '**RenovatieCoach**' werd vlug gevonden dankzij onze communicatieacties, de goede dienstverlening in de voorbijgaande jaren en uiteraard ook door de opstart van MijnVerbouwen en Mijnverbouwpremie in het najaar van 2022. We kregen in totaal 1.555 aanvragen voor een eerste huisbezoek. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van ons vorige recordjaar 2021, en de laatste maanden van 2022 was dit een verviervoudiging ten opzichte van meer gemiddelde maanden.

In 2022 ging het project **SUPRA**, dat kadert binnen het European Local ENergy Assistance (ELENA) van de Europese Commissie en de Europese Investeringsbank, onder het "Horizon 2020" programma, zijn tweede jaar in en was het op schema om de vooropgestelde doelstellingen -in de regio op drie jaar tijd een duizendtal woningen energetisch renoveren- te halen. In oktober 2022, na anderhalf jaar konden reeds energiezuinige investeringen ten bedrage van 11 miljoen euro gerapporteerd worden in Zuid-West-Vlaanderen, Gent en regio Mechelen samen. Eind 2022 telde het team RenovatieCoaches reeds 7 begeleiders aangevuld met twee tijdelijke freelancers na een oproep van het Vlaams Energie- en Klimaat Agentschap (VEKA).

Het Europese Interreg NSR-project **EMPOWER 2.0**, dat focuste op collectieve renovaties, eindigde in september 2022, maar kreeg met **Energieconsulenten – RenovatieCoach** meteen een opvolger zodat we verder kunnen inzetten op appartementsgebouwen. Dit project heeft ook de ambitie om 36 gezinnen in een kwetsbare situatie op drie jaar tijd een doorgedreven renovatiebegeleiding aan te bieden. Daarmee komen we tegemoet aan onze ambitie om kwetsbare doelgroepen mee op te nemen in de scope van onze acties en sensibilisering.

De samenwerking rond energie, wonen, en welzijn met W13, energiesnoeiërs West-Vlaanderen en andere partners binnen het Energiehuis-WarmerWonen kende een sterk werkingsjaar in 2022. Diverse communicatieacties, zoals infosessies, getuigenissen en zitdagen in de steden en gemeenten, werden ingezet binnen deze werking om de burger zo goed mogelijk te informeren en om de dienst verder uit te dragen. We willen verdergaan in de ondersteuning die we bieden aan de lokale besturen door ook

hun patrimonium te helpen beheren in het licht van energie-efficiëntie. Dit doen we onder meer in het opmaken van renovatierapporten voor alle jeugdlokalen in Wevelgem of bij de intensieve begeleiding bij de renovatie van 6 crisiswoningen in Deerlijk.

De intrede van het vernieuwde premiestelsel met de 'Mijn Verbouwpremie' en 'Mijn VerbouwLening' in de tweede helft van het jaar vroeg opnieuw een aanpassing van de interne werking van het Energiehuis-WarmerWonen. Dankzij het project **FOSSTER**, dat werd goedgekeurd en zal opstarten in 2023, wordt de backoffice van de verschillende Vlaamse Energiehuizen verder op elkaar afgestemd en geoptimaliseerd, in samenwerking met VEKA en de bouwsector. Ook op vlak van samenwerking met de bouwsector heeft Leiedal een sterke traditie, met haar pool van aannemers en architecten. Een nieuwe oproep werd eind 2022 gelanceerd, met voor het eerst ook een vraag naar stabiliteitsingenieurs.

Binnen **EMPOWER 2.0** (Interreg IVB NSR) zetten Leiedal en de projectpartners in op het versterken van de positie van de burger in de energietransitie. Zo ondersteunde Leiedal groepen burgers, in een woonwijk, stad of gemeente, gezamenlijk voor collectieve renovaties. In 2022 lag de focus op collectieve renovaties in appartementsgebouwen. Een RenovatieCoach coördineert en begeleidt dergelijke trajecten. Op de site Transfo bereidde Leiedal een energiegemeenschap voor en de realisatie van een middelgrote windturbine. In 2022 ondernam Leiedal nog diverse acties om de participatie van burgers in het energieverhaal te bevorderen. Voorbeelden zijn de samenwerking met de regionale burgercoöperatie voor hernieuwbare energie Vlaskracht via periodiek overleg, advies en de ondersteuning van communicatieacties (Regionaal Klimaatfestival in Wevelgem) en het zonnebestek dat coöperatieve investering in zonnepanelen op publieke gebouwen mogelijk maakt. Maar evenzeer de oprichting van een regionaal klimaatfonds past in dit verhaal.

2.4.3 Duurzame energieopwekking, -distributie en -opslag

Leiedal werkt methodieken uit om lokale besturen en bedrijven te begeleiden bij de op til zijnde transitie, en wenst dit ook te realiseren via eigen projecten. Via een aantal subsidieprojecten en pilootprojecten worden deze ambities vorm gegeven.

RE/SOURCED (Urban Innovative Actions) mikt op de uitbouw van een circulair en zelfvoorzienend energiesysteem op Transfo. Leiedal leidt het project in goede banen, de andere partners zijn de gemeente Zwevegem, de Provincie West-Vlaanderen, Universiteit Gent, Flux50, VITO en REScoop.eu. Het doel van RE/SOURCED is om Transfo volledig te voeden met lokaal geproduceerde hernieuwbare energie. De ruggengraat van het systeem is een lokaal elektriciteitsnet op gelijkstroom dat zowel energie als materiaal bespaart (meer capaciteit met dezelfde hoeveelheid metalen/materialen). Het gelijkstroomnet verbindt een aantal verspreide hernieuwbare bronnen (zonnepanelen en een middelgrote windturbine) met energieopslag (waarvan voornamelijk second life batterijen). Een hernieuwbare energiegemeenschap - waaraan alle gebruikers op Transfo zullen deelnemen - zal de gedeelde infrastructuur en samenwerking beheren. RE/SOURCED voorziet ook een educatief parcours voor burgers, scholen en lokale besturen, en een trainingspakket voor professionals. In 2021 en 2022 werd de realisatie van hernieuwbare energieproductie en energieopslag op Transfo opgestart: een middelgrote windturbine, PV-panelen, batterijsystemen, *pumped water storage*, een draagstructuur voor de PV-panelen ... De bestekken werden in samenwerking met de partners uitgeschreven en in de markt gezet. De installateurs van de PV-panelen en energieopslag en de aannemer voor de bouw van de zonnepanelenparking werden intussen aangesteld. De werken startten in november. Op de

overkapping van de parking komen 780 PV-panelen. Verder werden ook de aanbestedingen voor een EMS-systeem (*energy management system*), de middelgrote windturbine en elektrische laadinfrastructuur op de Transfosite gepubliceerd. De voorbereidingen voor de oprichting van de energiecoöperatie werden getroffen. Ook de Plug & Play – die door professionelen of onderwijsinstellingen als testruimte zal gebruikt kunnen worden – werd verder voorbereid uitgewerkt. Tot slot werden de eerste buiteninstallaties van het bezoekersparcours geïnstalleerd op de site.

LECSEA (Interreg VA 2 Zeeën) faciliteert de uitrol van energiegemeenschappen in de 2 Zeeën-regio. Via LECSEA en een aantal pilootprojecten zorgt Leiedal ervoor dat Zuid-West-Vlaanderen mee is in het verhaal, onder meer via het concept van de warmtemakelaar. Het project **De Voerman in Anzegem** omvat niet alleen een kmo-zone voor ca. 10 kleine bedrijven, maar ook een 32-tal woningen. Binnen LECSEA onderzoekt Leiedal op welke manier dit project gasloos kan ontwikkeld worden. Een aanwezige hoofddrinkwaterleiding werd als opportuniteit geselecteerd als warmtebron. In 2022 werden de eerste werken uitgevoerd om de uitkoppeling van de warmte en koeling richting een warmtenet te realiseren. Er werd een samenwerkingsovereenkomst met De Watergroep gesloten. De verdere realisatie van de warmtewisselaar en de secundaire kring van een lokaal warmtenet werden voorbereid.

Een tweede investeringscase binnen LECSEA is **Campus Wevelgem**. In 2021 legde Leiedal de basis voor een investering in een **BEO-veld** (boorgat-energie-opslag) die de omliggende publieke en semi-publieke gebouwen kan verwarmen. In de loop van 2022 werd de aanleg van een gemeenschappelijk BEO-veld in Wevelgem en het afsluiten van overeenkomst met een ESCO (energy service company) verder voorbereid. In het najaar startte de aanleg van het BEO-veld dat warmte zal leveren aan een 4-tal gebouwen, waaronder het Sociaal Huis en serviceflats (OCMW) en twee scholen. Tevens zal de ESCO instaan voor de realisatie van de technische installaties in de gebouwen, de optimalisatie en het onderhoud ervan.

In Menen onderzocht Leiedal samen met Fluvius en Aquafin het potentieel voor een warmtenet waarbij de warmte uit afvalwater gerecupereerd wordt via **riothermie**. Op Evolis werd samen met de kmo's een energiegemeenschap voorbereid die opstart met een gedeeld dataplatform voor energie. Samen met stad Harelbeke en de burgercoöperatie Vlaskracht werd de mogelijkheid van energiedelen van zonne-energie op een openbaar gebouw met burgers onderzocht. Samen met W13 werd onderzocht of energiedelen een interessant instrument kan zijn in de strijd tegen energie-armoede, in de context van de energiecrisis van 2022.

Met steun van de Provincie West-Vlaanderen (Lokaal Klimaatproject) realiseert Leiedal met een PV-installatie **collectieve energievoorziening** op het dak van haar **bedrijfsverzamelgebouw op Nelca** in Lendeledede. De energie uit de PV-installatie voedt collectieve voorzieningen die de verschillende eigenaars van een kmo-unit kunnen gebruiken. Het voorstel zit hiermee op het snijpunt van hernieuwbare energie en circulariteit. Leiedal lanceerde in 2022 een offertevraag voor de levering en plaatsing van deze infrastructuur.

In 2022 werd het projectvoorstel **ConnectHEAT** goedgekeurd binnen het Europese LIFE-programma. Dit project zet in op de energiegemeenschappen voor warmteprojecten. Na afloop van LECSEA zal ConnectHEAT verder de implementatie van de pilootprojecten De Voerman in Anzegem en Campus Wevelgem verzorgen.

2.4.4 Digitale tools, databanken en predictieve modellen

Via de projecten LECSEA en COM³ ondersteunt Leiedal bedrijven op haar bedrijventerreinen, met een focus op Ter Donkt (Deerlijk) en Evolis (Kortrijk-Harelbeke). Samen met de bedrijven werd gewerkt rond slim databeheer, waaronder het verzamelen en visualiseren van data via gemeenschappelijke platformen op bedrijventerreinniveau. Dit is de opstap naar optimalisaties rond energie-efficiëntie, de integratie van hernieuwbare energie, het uitwisselen van energiestromen (energiedelen, energiegemeenschappen) en elektrische laadinfrastructuur, alsook de optimalisatie van bestaande energiecontracten.

In 2022 ontwikkelde Leiedal samen met Stad Kortrijk, Stad Harelbeke en Howest het project **EMS DOE**. Het voorstel gaat over “Smart Energy Systems” (EMS). De energietransitie vraagt om een verregaande optimalisatie van energiestromen aan de hand van slimme real-time sturingen van vraag en aanbod van energie. Vanuit de proeftuinprojecten op Kortrijk Weide en Transfo Zwevegem ontwikkelt dit project een data-architectuur voor slimme sturing van energiesystemen. De data wordt eerst gevisualiseerd, nadien worden slimme algoritmes en controle-strategieën ontworpen om het EMS beslissingen te laten nemen. Via artificiële intelligentie (AI) kan het systeem tenslotte patronen herkennen en verder optimaliseren. Er wordt een business model voor energiemanagement van openbare gebouwen via EMS ontwikkeld.

Ten slotte werkte Leiedal samen met de Stad Kortrijk een set indicatoren uit om de monitoring van de Regionale Ruimtelijke Energiestrategie beter te kunnen opvolgen, in uitbreiding van de regionale CO₂-barometer.

2.5 Ruimteneutraal

Het realiseren van een ruimteneutrale regio houdt in dat we het ruimtebeslag in de regio Kortrijk willen herleiden tot nul tegen 2040 door het realiseren van de bouwshift gekoppeld aan kernversterking. Leiedal realiseert haar ambities zowel via eigen realisaties als via samenwerkingsverbanden met de private sector en andere spelers.

2.5.1 Realiseren van de bouwshift door behoud van de open ruimte

Om de leefbaarheid op lange termijn te garanderen, willen we de beperkte open ruimte die ons nog rest vrijwaren door woonuitbreidingsgebieden én slecht gelegen bestemde woongebieden niet langer te ontwikkelen. Ook een evaluatie van in de open ruimte gelegen recreatie-, industrie- en kmo-gebieden (de zogenaamde paarse sproeten) in functie van strategische openruimte- en natuurverbindingen kan in onze regio een belangrijke stap vooruit zijn. Proefprojecten inzake het beheer van verhandelbare bouwrechten en een regionaal ruilfonds die uitvoering geven de bouwshift verdienen daarom onze aandacht.

Na een subsidietraject van 18 maanden via het Departement Omgeving, rondde Leiedal in 2022 het pilootproject '**operationaliseren bouwshift in Zuid-West-Vlaanderen**' af. Dit resulteerde in een regionale strategie voor de bouwshift. Om deze strategie met cijfers te onderbouwen, kreeg de Ruimtemonitor Wonen, die uit 2015 dateerde, een update. Hieruit bleek onder andere dat er in de regio nog steeds een sterk overaanbod is aan onbebouwde percelen met de bestemming woon(uitbreidings)gebied. Zelfs zonder verdichting in rekening te brengen, kunnen er op deze gronden ongeveer 3 keer zoveel woningen gerealiseerd worden als de verwachte bijkomende huishoudens in de regio tot 2040. Met de input van de Ruimtemonitor Wonen werd verder een regionale strategie voor de bouwshift uitgewerkt. Deze bestaat uit 3 deelstrategieën die telkens een regionale aanzet omvatten om op lokaal niveau te verfijnen:

1. de opmaak van een openruimtemal
2. een ontwikkelingstrechter die bepaalt welke onbebouwde percelen met een woonbestemming het slechtst gelegen zijn
3. een methodiek om kwalitatieve kernversterking te faciliteren

Deze strategieën worden vervolgens gekoppeld met het bestaande instrumentarium in een instrumentencatalogus. Enkele van deze instrumenten werden bovendien al uitgetest in pilootcases, onder meer in het licht van een planologische ruil. Met de deelstrategieën en de catalogus van instrumenten is er een stevige basis om lokaal en regionaal werk te maken van de bouwshift. Om een brede regionale gedragenheid te verkrijgen rond deze strategie werd in december 2022 het engagement gevraagd van de lokale besturen. Aangezien de Provincie en Vlaanderen dezelfde ambitie hebben met betrekking tot de realisatie van de bouwshift, wil Leiedal in 2023 gezamenlijk, interbestuurlijk en actiegericht aan de slag gaan om de ambities rond de bouwshift waar te maken.

De bouwshift werd ook reeds doorvertaald in de **conceptnota voor het Beleidsplan Ruimte Harelbeke**. In 2022 werkte Leiedal de conceptnota, d.i. de eerste formele stap, uit in nauw overleg met de gemeentelijke diensten. In de conceptnota werden kernachtig de krachtlijnen uitgezet voor de toekomstige strategische visie (2e stap) en worden de ruimtelijke vraagstukken, die het stadsbestuur Harelbeke nog wil onderzoeken, benoemd. Ook specifiek rond de bouwshift heeft Harelbeke duidelijke ambities geformuleerd, met daaraan gekoppeld een aantal onderzoeksvragen. Bv. Hoe kan bijkomend ruimtebeslag worden tegengegaan in de open ruimte of in welke mate is verdichting, een gerichte

verweving van functies en meervoudig ruimtegebruik gewenst in de verschillende kernen van Harelbeke. De conceptnota wordt in het voorjaar van 2023 voorgesteld aan het brede publiek.

In Harelbeke wordt het **principe van planologische compensatie** toegepast. Een sterk groeiend bedrijf in Hulste was op zoek naar extra bedrijfsruimte en wenste uit te breiden op het landbouwperceel naast het bedrijf. De stad is deze uitbreiding genegen maar wenst enkel open ruimte aan te snijden als dit op een andere locatie gecompenseerd wordt door een herbestemming in de omgekeerde richting (industrie naar open ruimte). Om deze compensatie mogelijk te maken, kocht Leiedal in opdracht van de stad de braakliggende bedrijfssite Plastibert. Ondertussen werd ook een RUP opgestart. Hierbij is voorzien dat er enerzijds bijkomende bedrijfsruimte wordt gecreëerd voor de uitbreiding van het bedrijf en er anderzijds eenzelfde oppervlakte, op een slechter gelegen locatie voor bedrijvigheid, de omgekeerde bestemmingswijziging ondergaat.

Ook **site Pattyne-Duprez in Avelgem** is een voorbeeld van een slecht gelegen historisch gegroeid bedrijf, gesitueerd midden in het open landschap van de Scheldemeersen. Hier besliste Avelgem al in 2020, om samen met Leiedal, de site aan te kopen en op zoek te gaan naar middelen en methodieken om te ontharden ten voordele van het herstel van historische blauwgroene landschap. Leiedal ondersteunde de gemeente in 2022 bij de opmaak van een subsidieaanvraag voor de oproep 'groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte' van het Departement Omgeving. Avelgem werd geselecteerd voor deze subsidies met bijhorend begeleidingstraject. Dit onthardingsproject zal de komende jaren gefaseerd worden uitgevoerd. Begin 2023 wordt de realisatie van de eerste fase opgestart.

Met het uitvoeringsplan **RUP 't Hoge** wordt ook meegewerkt aan het uitvoeren van de bouwshift. De intentie is de **voorzienbare uitbreiding van het Beneluxpark niet langer door te voeren**, maar op basis van de ruimtelijke doelstellingen voor Hoog Kortrijk, gronden zoveel mogelijk onbebouwd te houden. Het ruimtelijke principe is om de zuidelijke stadsrand van Kortrijk af te werken met groene bestemmingen, aangevuld openluchtrecreatie om zo een overgangszone te realiseren tussen de stad en het open landschap. De bestemming van een golfschool met een beperkte randafwerking met kantoren is het voorkeursscenario. In 2022 werd, na advisering op de plenaire vergadering, bijkomend onderzoek verricht o.a. naar de mobiliteitsafwikkeling. Daarnaast werd het inrichtingsplan voor het project van de golfschool verder verfijnd in samenwerking met de potentiële ontwikkelaars. Eind 2022 was er voldoende duidelijkheid en consensus rond een aantal specifieke knelpunten, om het ontwerp-RUP op te starten.

2.5.2 Inzetten op kernversterking door verdichting, verweving, meervoudig ruimtegebruik en hergebruik

Het vrijwaren van de open ruimte vereist aantrekkelijke en levendige kernen zodat mensen er graag wonen, komen en vertoeven. In kernen ligt de focus op verdichting op geschikte locaties, met nabijheid van voorzieningen en multimodale bereikbaarheid als randvoorwaarden. Dit is een belangrijk speerpunt van duurzame ruimtelijke ontwikkeling. De programmatorische verweving van wonen, werken en beleven moet daarbij het uitgangspunt zijn. Verweven van functies biedt tal van mogelijke ruimtelijke voordelen. Doordachte verweving van ondernemen en wonen in de kern bijvoorbeeld kan resulteren in sterke en dynamische kernen, de vrijwaring van open ruimte buiten het centrum, minder woon-werkverplaatsingen over lange afstanden, gedeelde faciliteiten tussen wonen en werken, meervoudig gebruik van gebouwen, innovatieve woon- en werkvormen (cohousing, doorgangsgebouwen,

coworkingspaces enzovoort). Een voorbeeld van dergelijk project is het **pps-project Rijselsestraat-Graanmarkt in Kortrijk**, vlak bij de Grote Markt. In 2022 werd het projectgebied uitgebreid tot ca. 3000 m² om de kernversterkende ambities te kunnen waarmaken. Daarbij wordt vooral gekeken wat de mogelijkheden zijn op het vlak van hergebruik van gebouwen en inbreiding. Ook in de prospectie mikte Leiedal in 2022 hoofdzakelijk op binnenstedelijke locaties. Onze regio is al heel dichtbebouwd, vandaar dat we voluit gaan voor renovatie, revitalisatie, reconversie en hergebruik. Nieuwbouw wordt enkel overwogen bij vervanging, verdichting en/of verweving.

We willen verder ook **onderbenutte ruimte om te ondernemen activeren** (o.a. watergebonden). Dit betreft zowel hergebruik van leegstaande bedrijfssites als de evaluatie van de verdichtingsmogelijkheden binnen onze bestaande bedrijventerreinen, waarbij we willen inzetten op bouwen in de hoogte. Hoger bouwen willen we dan ook als duurzaam principe hanteren bij de invulling van de nog te ontwikkelen regionale bedrijventerreinen Evolis II en Blauwpoort. De mogelijkheden en uitdagingen van **gestapeld bouwen voor de maakindustrie** werden onderzocht binnen het Interreg NSR-project Circ-NSR. Leiedal stelde in 2021 een multidisciplinair expertenteam aan om een blauwdruk voor een verticaal bedrijfsgebouw, De Stapel genaamd, te ontwikkelen met aandacht voor architectuur, technieken en stabiliteit, duurzame waterhuishouding, gedeelde mobiliteit, de levenscyclus van materialen en hernieuwbare energiesystemen.

Met de lopende reconversieprojecten op de sites Bramier (Lauwe-Menen), de Voerman (Anzegem), Mirakel (Waregem), Transfo (Zwevegem) en Treurniet (Bavikhove-Harelbeke) ambieert Leiedal, **tegen 2030, 100% van de ruimte om te ondernemen te realiseren op basis van ruimteneutraliteit**.

Andere concrete acties in de kernen betreffen het stimuleren van kleinhandel. In 2022 werd het **inspiratiedocument m.b.t. regionale strategie detailhandel**, als regionale actie met doorstart binnen het strategisch project Contrei, afgewerkt. Een pijnpunt rond **leegstand van handelszaken** is de plint van het bestaande appartementsgebouw aan de rand van de markt van Harelbeke. Heel wat winkelpanden staan hier leeg, ondanks de inspanningen van de stad om het centrum van Harelbeke nieuw leven in te blazen. Om deze reden is een samenwerking met Leiedal aangegaan om de mogelijkheden voor een kwalitatieve herinvulling te onderzoeken en realiseren. In 2021 werden hiervoor reeds 4 eigendommen aangekocht. In 2022 kocht Leiedal drie panden aan en startte de gesprekken op voor de verwerving van de resterende twee panden.

Een instrument om de potenties voor kernversterking te onderzoeken is de opmaak van **lokale masterplannen**, al dan niet in voorbereiding van de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan. De opmaak van een masterplan, via ontwerpend onderzoek, is het middel bij uitstek om actiegericht en in cocreatie aan ruimtelijke visievorming te doen. In 2022 ondersteunde Leiedal verschillende gemeenten bij de opmaak van een masterplan voor (delen van) hun grondgebied.

Het Masterplan Hoog Kortrijk dient als een robuust kader met ruimtelijke principes die garanderen om duurzame ruimtelijke ontwikkelingen op Hoog Kortrijk op een strategische manier te kunnen (bij)sturen. Het ruimtelijk ontwikkelingskader gaat uit van vier ambities, met name: inzetten op multimodale ontsluiting, slim en kwalitatief verdichten, uitwerken van een robuuste groene drager en het geïntegreerd aanpakken van de weginfrastructuur. In 2022 werden de ontwikkelingsperspectieven voor een aantal strategische deelzones uitgewerkt in samenwerking met de betrokken actoren en in afstemming met de vier vooropgestelde ruimtelijke principes.

De Noord-Zuid as in Kortrijk is een belangrijke structurerende as doorheen de stad en spant zich op tussen het Astridpark in het noorden en de watertoren op 't Hoge in het zuiden. Op vandaag concentreren de grootste veranderingen zich op het deel van NZ-as tussen de spoorweg in het noorden tot de Beneluxrotonde in het zuiden, met concrete bouwprojecten maar evengoed met de implementatie van hoogwaardige OV-as van het station tot Hoog-Kortrijk. Dit was dan ook het focusgebied voor de ontwerp oefening die werd georganiseerd in de zomer van 2022 door de stad Kortrijk samen met Leiedal en met Jordi Farrando als extern ontwerper. De bedoeling van de workshop was om de bouwstenen en ruimtelijke principes te detecteren om de NZ-as van functionele, versnipperde, weinig aantrekkelijke as om te vormen tot een continue, kwalitatieve en stedelijke as. Uit het ontwerpend onderzoek is een strategie naar voor gekomen om te werken op twee simultaan aan te pakken sporen, namelijk inzetten op de opwaardering van het publieke domein als rode loper doorheen de as én focussen op de mensenmaat bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij via een levendige plint een sterkere connectie wordt gecreëerd met de straat. Een sequens van ontmoetingsplekken en dwarsverbindingen moeten de as als geheel versterken. De resultaten werden gebundeld in een eindrapport van het ontwerpend onderzoek. Het is de bedoeling dat deze resultaten worden meegenomen en verwerkt in een ruimtelijk ontwikkelingskader voor de NZ-as.

Waar reeds masterplannen bestaan, **begeleidt Leiedal gemeenten bij de uitvoering van hun masterplan** via projectregie. Dat is zo voor Avelgem, Deerlijk en Wevelgem. Leiedal werkte samen met Els Nulens en het gemeentebestuur van Wevelgem in 2018 een masterplan uit voor het centrum. In 2022 stond Leiedal in voor de procesmatige begeleiding van de realisatie van de verschillende onderdelen van het masterplan. Dit is onder meer het ondersteunen van de gemeente bij het voeren van onderhandelingen, bijkomend ontwerpend onderzoek voor onder meer de omgeving van het zwembad en de opvolging van het onthardingsproject van de Campusomgeving in de voormalige Deken Jonckheerestraat.

Naast verdichting in de kernen is het creëren van de **uitnodigende en kwalitatieve publieke ruimte** van groot belang om de kernen leefbaar te maken. Een mooi voorbeeld hiervan is herinrichting van het centrum van Gullegem. De gemeente Wevelgem wil graag een nieuw ontmoetingscentrum voor Gullegem. In 2021 organiseerde intercommunale Leiedal samen met Wevelgem een reeks workshopdagen. Hierbij werd de expertise ingeroepen van ruimtelijk planner Els Nulens (Blauwdruk). Er werd gekozen om het ontmoetingscentrum op een nieuwe locatie te bouwen, en het te koppelen aan een centrumvernieuwing met openlegging van de Heulebeek. De gemeente vond een goede partner bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de beheerder van de Heulebeek. Samen beslisten ze een traject met de Vlaams Bouwmeester op te starten volgens de procedure van de Open Oproep, om een kwalitatief ontwerpteam aan te stellen voor dit complex project. In 2022 begeleidde Leiedal dit traject binnen een samenwerking tussen Wevelgem en de VMM. In juni 2022 werd de opdracht gegund aan het ontwerpteam Dierendonckblancke architecten, OKRA landschapsarchitecten en Veldhuis architecten. Tegen het najaar van 2023 worden zowel de plannen van het OC als de omgevingsaanleg in een definitief ontwerp gegoten.

Ook het inzetten van de juiste instrumenten kan kernversterking stimuleren, gekoppeld aan het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. De lokale besturen Deerlijk en Kuurne dienden in 2020 samen een projectvoorstel in binnen de projectoproep "pilotprojecten BRV" voor de opmaak van een intergemeentelijk reglement **stedenbouwkundige lasten**. De gemeenten Deerlijk en Kuurne hechten een groot belang aan de goede ruimtelijke ordening en een kwaliteitsvolle en duurzame leefomgeving. Door hun ligging in de verstedelijkte band rond de Leie is er een grote verdichtingsdruk merkbaar. Dit

heeft een belangrijke impact op de identiteit en de ruimtelijke structuur van de kernen van deze gemeenten. Dit betekent echter niet dat de gemeenten kwalitatieve verdichting willen verbieden. Er wordt echter gestreefd naar een evenwicht tussen die verdichting enerzijds en voldoende kwalitatieve publieke, klimaatbestendige en/of ecologisch waardevolle ruimte anderzijds. Door de toename van het ruimtebeslag en het aantal huishoudens wordt het steeds moeilijker om bepaalde taakstellingen met betrekking tot de leefomgeving op een duurzame en kwaliteitsvolle manier te realiseren. Daarnaast zijn de middelen van een lokale overheid ook beperkt. Een strategie voor het toepassen van stedenbouwkundige lasten vormt dan ook een belangrijk onderdeel binnen de uitwerking van de ruimtelijke toekomstvisies die door beide gemeenten werd uitgewerkt. Na goedkeuring werd er in 2021 en 2022 met de ondersteuning van Leiedal een ontwerp van een stedenbouwkundige verordening uitgewerkt. In februari 2022 werd dit voor advies voorgelegd aan de beide gecoro's, de provinciale diensten ruimtelijke planning en vergunningen en het Departement Omgeving. Er gebeurde ook een juridische check door Departement Omgeving. Begin 2023 zou het nieuwe Vlaamse instrumentendecreet worden goedgekeurd. Hierin is een belangrijke wijziging van de wetgeving opgenomen voor de toepassing van stedenbouwkundige lasten. Deze wetgeving wordt nauwgezet opgevolgd. Het ontwerp van de verordening wordt aangepast aan de nieuwe wetgeving. Op die manier kan het ook een inspiratiedocument zijn voor de andere lokale besturen in de regio.

Via het project **InnoFINS** worden de mogelijkheden rond alternatieve financiering en verevening in het kader van groenblauwe netwerken nader bekeken. InnoFINS staat voor de 'implementatie van innovatieve financiering voor nature-based solutions in Vlaamse steden' en is een onderzoeksproject dat prof. Tom Coppens van de Universiteit Antwerpen trekt. Het project werd goedgekeurd in 2021 en loopt over 5 jaar. Steden en gemeenten dienen een belangrijke rol op te nemen in strategieën voor klimaatadaptatie en –mitigatie. Hoewel investeringen in natuurgebaseerde oplossingen erg kosteneffectief blijken te zijn in het bereiken van milieu- en sociale doelen, zijn publieke budgetten vaak ontoereikend. Dit project onderzoekt nieuwe verdienmodellen om private investeringen te activeren. In dit onderzoeksproject wordt Leiedal betrokken als 'cocreator', samen met de steden Antwerpen, Turnhout en Genk. Een concrete case voor de regio Zuid-West-Vlaanderen situeert zich in de open ruimte met de focus op het waterlandschap rond de Gaverbeek. In 2022 werden verdere afspraken gemaakt om voor de gronden van Leiedal aan de Slijpbeek in Deerlijk een traject te doorlopen in 2023. Dat houdt in dat Leiedal actief meewerkt aan een tweetal living labs, de uitwisseling met het onderzoeksteam en de disseminatie van de onderzoeksresultaten.

Ook **onroerenderfgoedpanden en –sites zijn belangrijke strategische hefboomen**. Er schuilt nog heel veel potentieel in duurzaam hergebruik van beschermde en/of waardevolle panden en sites. Dit hergebruik kan zowel tijdelijk als permanent zijn. Leiedal is actief bezig om een aantal strategische erfgoedsites in de regio te revitaliseren, met behoud van de identiteit van deze sites.

Leiedal staat in voor de projectregie voor de ganse **site Transfo** via het opnemen van het sitemanagement, de coördinatie van de werkgroep projectregie, de begeleiding van de pps voor de realisatie van private woningen en een park, de uitwerking van duurzame energie, het meedenken met de ontwikkeling van een bezoekersparcours rond onroerend erfgoed en hernieuwbare energie, de organisatie van het gebruikersoverleg, de opmaak van het masterplan publieke ruimte en de restauratie en herinrichting van het Nieuw Transfogegebouw. Het Nieuw Transfogegebouw op de site Transfo in Zwevegem werd in 2022 afgewerkt als een hub voor (creatieve) bedrijven. Van de 5 beschikbare verdiepingen werd ondertussen het gelijkvloers verhuurd en de tweede verdieping

verkocht. Leiedal stond in voor de projectregie. In 2022 startte ook de aanleg van de parking voor (onder meer) de toekomstige gebruikers van het Nieuw Transfgebouw.

Leiedal sloot in 2021 een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Lendeledede af voor de aankoop en herontwikkeling van de kasteelsite **Dassonville** en de omliggende gronden en panden. Lendeledede en Leiedal willen hiermee het centrum van Lendeledede versterken en vergroenen. In 2022 verkreeg Leiedal een verkoopbelofte voor een stuk grond binnen het projectgebied.

Leiedal en Kuurne bundel de krachten om het **Vlaspark** in Kuurne nieuw leven in te blazen. In 2022 werd het renovatiedossier van roterij Sabbe volop voorbereid in functie van het verkrijgen van subsidies. De opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan zal de mogelijkheden beter afstemmen op de noden van de cluster roterij Sabbe. Tijdelijke invullingen zoals: het bedrijf Urban Mapping, kunstenaars en een tentoonstelling stimuleren de visie van een levendig Vlaspark.

Het **Sint-Arnolduspark in Anzegem** werd in 2019 beschermd als cultuurhistorisch landschap vanwege zijn relictwaarde als voormalig bedevaartsoord. Op basis van een erfgoedbeheersplan kan de gemeente subsidies ontvangen van het agentschap Onroerend Erfgoed, onder meer voor de restauratie van de karakteristieke cementrustieke constructies en voor het onderhoud van het park. Met de gemeente werden afspraken gemaakt om zo'n beheersplan op te maken en af te stemmen met het natuurbeheerplan van de Bosgroep. Leiedal betreft ook de aanpalende eigenaars die mee in het beschermingsbesluit zitten. Een verlenging voor de opmaak van het beheerplan werd ondertussen aangevraagd en toegekend. In 2022 werd dit beheersplan verder ontwikkeld.

In het kader van haar beleid "Behoud door ontwikkeling" kocht Leiedal in 2020 **het oud zwembad in Spiere-Helkijn**. Binnen dat beleidskader zal het zwembad een nieuwe maatschappelijke invulling krijgen met enerzijds een (private) exploitatie voor het dienstgebouw en anderzijds een publieke ontmoetings- en belevingspunt van de voormalige zwemkuip. Leiedal staat als eigenaar van de site garant voor het publieke karakter van deze erfgoedparel die hier ingericht wordt voor de bewoners van Spiere en Helkijn en de vele passanten langsheen het Scheldejaagpad. Na de opmaak van een masterplan voor de volledige site door Leiedal (die de kwaliteiten van het zwembad en haar omgeving moet verhogen), werd naar de realisatie toegewerkt. Voor de opmaak van een uitvoeringsplan en de veiligheidscoördinatie werd een architectenbureau aangesteld. Om de realisatie financieel mogelijk te maken werd in 2022 een subsidiedossier ingediend bij het plattelandsloket West-Vlaanderen (PDPO) voor het herinrichten en opwaarderen van de buitenomgeving en het voormalige zwemdok.

Leiedal treedt ook op als **intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED)** in de regio. De IOED ondersteunt binnen haar gesubsidieerde werking de lokale besturen op vlak van archeologie, bouwkundig erfgoed, cultuurhistorische landschappen en het creëren van draagvlak bij de burger voor het onroerend erfgoed in de regio. In 2022 was de IOED actief op vele fronten. Zo verleende ze advies voor verschillende omgevingsvergunningaanvragen, zetelde in de adviescommissie bouwkundig erfgoed van Harelbeke, in de Regionale Kwaliteitskamer, gaf ondersteuning aan de lokale erfgoedcommissies van Zwevegem en Menen en begeleidde lokale besturen bij de opmaak van kerkenplannen. Op het vlak van archeologie vernieuwde Leiedal een raamcontract voor de opmaak van een archeologienota, ondersteunde ze de publiekswerking rond belangwekkende archeologische trajecten en bouwde ze samen met Trezoor en erfgoed zuidwest aan een regionaal archeologienetwerk. De IOED werkte rond draagvlakverbreding en publiekswerking samen met de erfgoedcel zuidwest aan een editie van het erfgoedkabinet (voor verenigingen) en een erfgoedcafé

(voor geïnteresseerde burger). De IOED inventariseerde houtig erfgoed via de tweede fase van het project Bakens van Bomen waarin burgers hun waardevolle bomen nomineerden en verdeelde deze op haar instagramaccount, publiceerde haar kennis rond parochiekerken en houtig erfgoed op haar website, deelde deze resultaten op momenten zoals het erfgoedkabinet en de Samenkomst, coördineerde de communicatie een nieuwe editie van Open Monumentendag en organiseerde een Festival van het Landschap in Wervik in de gehuchten Molenhoek en Ter Hand. Daarnaast bereidde ze ook de 50ste verjaardag van de E17 in 2023 voor.

2.5.3 Monitoring en beheer van het ruimtebeslag

In een context waar een steeds groter accent komt te liggen op het verhogen van het ruimtelijke rendement van de bestaande ruimte, ontstaat er een grotere behoefte aan monitoring en beheer van die ruimte. Het bestaande gebruik, de functionaliteiten en de effecten monitoren is essentieel voor meer inzicht in het ruimtegebruik en om efficiënter te kunnen omgaan met de ruimte. Hierbij zullen de mogelijkheden van sensoren en open data worden meegenomen. Zo werd in kader van de regionale strategie bouwshift de woonmonitor geactualiseerd om op basis van de meest recente en correcte cijfers het planologisch bestemde woonoverschot (woonreservegebieden + slecht gelegen woongebieden) te bepalen.

Om efficiënter omgaan met de ruimte in de praktijk te kunnen brengen, is er ook **nood aan beheer**. Dat beheer heeft zowel betrekking op het individuele gebouw en perceel als op een grotere site en wijk. In eerste instantie wordt er gefocust op openbare en publiek toegankelijke gebouwen en sites. Vandaag wordt dat beheer reeds ingevuld door de RenovatieCoach, de parkmanager en de sitemanager. In de toekomst wordt ook verder ingezet op monitoring, het uitwerken van een markt voor tijdelijk ruimtegebruik, het faciliteren van ruilen, het uitwerken van financiële vereveningen, het verkennen van verhandelbare ontwikkelingsrechten. Ook willen we de versnelde bouwtransitie gericht op 'hoe we bouwen' ondersteunen, met focus op circulariteit, het creëren van gemeenschappen (communities) op (reconversie)sites en het inzetten op deelsystemen. Dit zijn projecten die we de komende jaren verder willen onderzoeken.

In 2022 heeft Leiedal een projectvoorstel ingediend en goedgekeurd gekregen in kader van de oproep **pilootprojecten omgevingshandhaving** vanuit het Departement Omgeving. Via pilootprojecten omgevingshandhaving wil het Departement Omgeving samen met de lokale besturen werken aan meer handhaving op het terrein en aan de uitbouw van een lerend netwerk. Lokale besturen die deelnemen worden gesubsidieerd en ondersteund voor de handhaving. Vanuit Leiedal is samen met 5 gemeenten (*Kortrijk, Waregem, Zwevegem, Harelbeke, Kuurne*) een projectvoorstel uitgewerkt waarbij gefocust wordt op de proactieve handhaving van vergunningsvoorwaarden met betrekking tot de heraanplanting (van bomen) en aanleg groenbuffers en groenschermen, verharding en bronbemaling. Met het voorgestelde project wordt een systematiek uitgewerkt om de vergunningsvoorwaarden bij omgevingsvergunningen éénduidig te verzamelen en wordt er per type vergunningsvoorwaarde een proactief traject van controles en handhavingstraject uitgewerkt. Daarnaast wordt er ingezet op kennisopbouw met een focus op de bestuurlijke handhaving en op het versterken van het netwerk van handhavers op het terrein.

2.6 Digitale Transformatie

De technologische en digitale revolutie gaat snel en vraagt onze uitdrukkelijke aandacht want ze biedt veel kansen en opportuniteiten in elk aspect van werken, wonen, leren en leven. Data en informatie zijn hierbij heel belangrijke sleutels die gebruikt worden voor analyse, prospectie, ontwikkeling, dienstverlening en beleidsondersteuning. Om data maximaal en structureel aan te wenden en te verankeren in de interne werking en te gebruiken als instrument bij beleidsbeslissingen moeten we onze datamaturiteit verhogen en de sprong maken naar een digitale datagedreven organisatie. Leiedal doet dit niet enkel alleen en voor zichzelf, maar ook samen met en voor de lokale besturen. Daarbij wordt interbestuurlijk samengewerkt, zowel met de Vlaamse als federale overheid, en wordt de vinger aan de pols gehouden met zowel hogescholen en universiteiten als technologische bedrijven.

Leiedal trok samen met de lokale besturen en W13 mee aan de kar in het uittekenen van een gemeenschappelijke strategie in het kader van de Digitale Transformatie van Zuid-West-Vlaanderen. Het projectvoorstel dat eind 2022 door de Vlaamse regering werd goedgekeurd zal de volgende jaren het raamwerk vormen om binnen de regio een digitale transitie te realiseren. De gedeelde ambitie omvat een breed gamma van deelprojecten die zowel ingaan op de digitale vaardigheden van medewerkers als de digitale cultuur binnen organisaties, en zowel initiatieven rond digitale dienstverlening omvat als het delen van personeel en infrastructuur.

2.6.1 Digitale platformen

Leiedal biedt haar vennoten en de regio digitale dienstverlening via diverse platformen zoals het DRK-platform (Digitale Regio Kortrijk), het LDAAS-platform (Leiedal Data as a Service), GIS (Geografische Informatie Systemen, GovMaps) en specifieke, veelal projectgerelateerde platformen ... De basisfilosofie daarbij bestaat uit vier bouwstenen: innovatief en toekomstgericht, data als motor, veilig & GDPR-proof, kostendekkend. In 2022 evalueerde Leiedal haar drie technische platformen om deze toekomstgericht te maken.

Digitale Regio Kortrijk

In nauwe samenwerking en overleg met haar vennoten bouwt en ondersteunt Leiedal al meer dan 25 jaar de websites van de lokale besturen en partners in de regio. Deze unieke aanpak maakt onze steden, gemeenten en regio digitaal snel en efficiënt. Het DRK-platform (Digitale Regio Kortrijk) vormt voor de vele burgers, klanten en bezoekers de digitale toegang tot dienstverlening en communicatie vanuit de gemeentebesturen. Een aantal ontwikkelingen die in 2022 gerealiseerd werden op het DRK-platform zijn de upgrade naar Drupal 9, een grote migratie van de servers in functie van toekomstbestendigheid, veiligheid en performantie, de ontwikkeling van nieuwe modules en de update van bestaande modules, de lancering van diverse gemeentelijke en regionale websites, een uitbreiding en optimalisatie van de semantische zoekfunctie voor de Stad Kortrijk en verschillende integraties van externe partners.

Digidal ondersteunt de lokale besturen en partners uit de regio in de ontwikkeling en onderhoud van de vele websites en webplatformen. Naast securityupdates, wordt tweewekelijks een nieuwe update van het platform uitgevoerd. Dankzij een performant opvolgingssysteem (JIRA) en een *Digidalwiki* verzorgt Leiedal dag na dag voor een professionele dienstverlening ten aanzien van haar vennoten. In 2022

handelde Digidal meer dan 400 logs via het ticketsysteem af. Om de samenwerking rond het DRK-platform te maximaliseren, organiseerde Leiedal een viertal bijeenkomsten van de DRK-werkgroep.

In 2022 werd eveneens de basis gelegd voor het fundamenteel herdenken van het onderliggende platform van de gemeentelijke websites. Daartoe werden in het kader van 'Gemeente zonder gemeentehuis, website van de toekomst' zeven principes bepaald die de richting aangeven voor zowel het deelplatform als de deelmodules. Het project werd eind 2022 door de Vlaamse overheid goedgekeurd.

Leiedal Data as a Service (LDAAS)

Via het LDAAS-platform verzamelt, actualiseert, verwerkt en deelt Leiedal data om ze voor heel diverse toepassingen beschikbaar te stellen. Op die manier creëert ze een toekomstgerichte data-dienstverlening: Leiedal Data as a Service. De eerste stap is dataverzameling, verschillende types data (GIS, IoT, statistieken ...) worden verzameld, aangemaakt en opgeslagen in een centrale datahub. Vervolgens worden de data geactualiseerd. Bij het verzamelen van de data streven we ernaar om regionale kwalitatieve data uniform op te slaan en geautomatiseerd up-to-date te houden. Vervolgens verwerken we de data tot informatie en kennis door ze te bundelen, verbanden te leggen en te analyseren. Op die manier creëren we een duidelijk aantoonbare meerwaarde en verwerven we bijkomende inzichten. Tot slot delen we de data. Om de flexibiliteit te verhogen en het hergebruik van de data te stimuleren worden verschillende portalen opzet om de data te delen (GIS-portaal, API-portaal en opendataportaal) en modules ontwikkeld om correct gebruik en snelle integratie (bv. in de gemeentelijke websites) mogelijk te maken.

Leiedal zette in 2022 stappen om het centrale LDAAS-dataplatform te aligneren met de Vlaamse Open City Architectuur (VLOCA) wat de data-uitwisseling tussen de lokale besturen met de Vlaamse overheid moet stroomlijnen. In het kader van verschillende subsidieprojecten werden deeltrajecten opgestart rond mobiliteit (Data4All, mobiliteitsdashboard SHARE-North), energie (COM²), economische data (LocusFocus, GZG-project Ondernemingsloket, GIS-bedrijventerreinen volgens OSLO-standaard) en klimaat (LEKP).

Leiedal versterkte het LDAAS-platform verder door onder meer de onderliggende database-infrastructuur te migreren om verdere uitbreidingsmogelijkheden te faciliteren. De bestaande datasets en datastromen werden geherstructureerd en nieuwe data-uitwisselingen werden geautomatiseerd via ETL-processen (Extraheren, Tranformeren, Laden). Deze zorgen voor het structureel verzamelen en up-to-date houden van data.

Geografische Informatie Systemen (GIS)

In 2022 werd de bestaande ArcGIS Enterprise-infrastructuur uitgebreid zodat Leiedal beschikt over extra tools om geografische data te gebruiken en diensten uit te bouwen. Daartoe werd in 2022 onder andere het geoportaal 'GovMaps' omgebouwd tot een geoportaal. Het geoportaal is een catalogus met overzicht van bestaande publieke en afgeschermd data-services en relevante interne en externe geolokketten. Binnen het pilootproject 'bouwshift' werd voor de eerste keer gebruik gemaakt van de extra mogelijkheid om data te verwerken in een storymap. Dit is een applicatie waarbij je via dynamische kaarten (en ook tekst, foto's en multimedia) een verhaal kan vertellen.

De interne GIS-werking wordt gemigreerd van ArcGIS Desktop naar ArcGIS Pro, de vernieuwde GIS-applicatie van ESRI dat visualisaties (2D en 3D), analyses en koppelingen met het geoportaal mogelijk maakt. In 2022 werden de eerste templates, voor de aanmaak van basiskaarten, gemigreerd. In 2022 werden ook de FME-server en de FME-routines gemigreerd naar de meest actuele versie. Door de upgrade zijn er nieuwe analysecomponenten voorhanden die kunnen ingezet worden voor de verzameling en analyse van verschillende datasets (o.a. binnen het project LocusFocus).

Op regionale vraag werden in 2022 de **360°-straatbeelden met LiDAR-puntenwolk en gedetailleerde orthofoto's** vernieuwd, in samenwerking Eurosense en Cyclomedia. De eerste beelden, die in 2020 zijn ingewonnen, werden door alle besturen en Leiedal veelvuldig ingezet voor visualisatie, terreincontrole, opmetingen en inventarisatie. In 2022 kreeg ook de Street Smart-applicatie een update, waardoor Leiedal over een actuele 3d weergave beschikt van de bestaande toestand van het openbaar domein. Om in te meten, analyseren, inventariseren, verkennen, ... en dit voor alle medewerkers van Leiedal en haar vennoten.

De **groenmonitor Zuid-West-Vlaanderen** is een geografische databank met alle bestaande en toekomstige gebieden met een 'groene' invulling. De gebieden hebben een minimale oppervlakte en zijn gecategoriseerd en aangevuld met extra attributen. In 2020 leverde Leiedal de eerste versie van de monitor op (de nulmeting) en zijn er heel wat analyses gemaakt die inzicht verschaffen in de ruimtelijke spreiding van het groenareaal. Sindsdien wordt de groenmonitor aangevuld met nieuwe groengebieden en krijgen we op deze manier een overzicht waar het groenareaal wel of niet groeit. In 2022 werd de datastructuur licht aangepast in functie van monitoring en eenduidigheid. Daarnaast werd het geoloket voor de lokale besturen verbeterd.

In 2022 is het platform voor **Digitale Stedenbouwkundige Informatie (DSI)** verder ontwikkeld. Het betrof een groot aantal kleinere functionele ontwikkelingen. In 2022 hielp Leiedal alle bestaande ruimtelijke plannen van de stad Wervik op te laden naar het DSI-platform. Ze stond in voor de aanmaak van de nodige digitale bestanden waardoor alle bestaande plannen voldeden aan de DSI-richtlijn, waarbij ze tegelijkertijd een GRB-migratie (Grootschalig Referentie Bestand) hebben ondergaan. Daarnaast werkten we samen met de stad Harelbeke om als eerste in de regio gedetailleerde geografische data van BPA's te genereren. Op deze manier krijgt de stad een volledig digitaal overzicht van de bestemmingen op hun grondgebied. Daarnaast zal deze data zijn nut bewijzen in het Vastgoedinformatieplatform.

2.6.2 Digitale transformatie, innovatie en datagedreven projecten

In 2022 werden belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van de **LocusFocus (EFRO)**, een datamodel en bijhorende tool voor datagedreven locatieadvies voor ondernemers met een ruimtevraag. De tool geeft snel en doelgericht een score aan hoe geschikt een locatie is. De score wordt verkregen door ruimtelijke data en ondernemingsinfo slim te combineren. Concreet bouwden we het datamodel op, met daaraan gekoppeld ETL-processen en analyse. We werkten ook de publieke website en API uit voor het bevragen van het locatieadvies.

In 2022 organiseerden Leiedal en partners diverse workshops met lokale besturen, bedrijven en ontwerpers binnen het Interregproject **COM3** (Building Competences for Competitive Companies). Na de workshops werden 3 thema's gedefinieerd op basis van het beleidsplan van Leiedal. Een eerste is het energiegebruik en -verbruik op bedrijventerreinen. In nauwe samenwerking met de ondernemers op bedrijventerrein Ter Donkt in Deerlijk zijn analyses uitgevoerd op het energiegebruik/verbruik. Een

tweede betreft ruimtegebruik. Samen met Renson is een batterij aan sensoren geïnstalleerd om aan de hand van verschillende parameters het ruimtegebruik in kaart te brengen. Een laatste thematiek is circulair materialengebruik.

In het kader van het Interreg NSR-project **CORA II** is bij verschillende partners in de regio een digitale maturiteitscheck afgenomen als onderdeel van een zogenaamde *smart rural journey*. Daarbij werd aan de hand van vragenlijsten een digitaal profiel opgemaakt van de lokale besturen om vervolgens tot een concreet digitaal actieplan te komen. Leiedal en haar partners organiseerden vervolgens zes workshops. Leiedal nam de workshop “Digital Skills for Employees” voor haar rekening.

In samenwerking met intercommunale SOLVA werkte Leiedal aan de ontwikkeling van IoT-gestuurde mobipunten.

Leiedal legde in 2022 de basis voor verschillende nieuwe subsidieprojecten met een sterk digitale inslag, zowel op Vlaams als Europees niveau.

Eind 2022 werd door de Vlaamse regering het project **Digitale Transformatie Zuid-West-Vlaanderen** in het kader van Gemeente Zonder Gemeentehuis goedgekeurd. Het project vormt het raamwerk voor een nauwe samenwerking tussen Leiedal, W13 en de dertien lokale besturen van de regio, met penhouder Stad Harelbeke op kop. Het initiatief daartoe werd genomen door de algemeen directeurs van de dertien gemeenten die, samen met W13 en Leiedal, in oktober 2021 een gemeenschappelijke visie op dienstverlening hadden uitgewerkt. In 2022 werden via verschillende werkgroepen werkateliers opgezet en die leidden tot aparte projectaanvragen. Voor het deelproject **Website van de Toekomst** is Leiedal trekker. De ambitie is uitgeschreven in zeven principes om de toekomstige gemeentelijke websites maximaal te koppelen en te bouwen in dienst van de burger, verenigingen en ondernemers. Voor het deelproject Virtuele Assistent is Leiedal partner. Leiedal staat onder meer in voor de ontwikkeling van een zoekfunctie gebaseerd op semantic search. Voor het Ondernemersloket is Digital leverancier waarbij de data uit de Bedrijvengids gekoppeld wordt met het Microsoft Dynamics CRM 365 systeem van Stad Kortrijk.

In 2022 werd het projectvoorstel rond **Data for All** goedgekeurd binnen het Interreg-NSR programma. Eind 2022 zijn de voorbereidingen gestart voor de regionale en internationale kickoff. Binnen Data for All wil het consortium, van 19 partners uit 7 landen, de captatie, de analyse en het gebruik van data naar een hoger niveau tillen. Met diensten rond een data-ecosysteem, onderzoek en ambitieuze pilootprojecten faciliteren ze lokale en regionale overheden om de burger beter te bedienen met data. Leiedal heeft hierbij de rol van lead partner en regionale partner. Samen met Stad Kortrijk en VIVES zorgt Leiedal voor de uitbouw van de regionale pilot waarbij mobiliteitsdata centraal staat.

Binnen de oproep van het programma “**City of Things**” van het Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) was Leiedal betrokken bij de voorbereiding van drie subsidiedossiers, die later goedgekeurd werden. Een eerste betreft een project rond datagedreven beleidsadvies, ingediend door de Stad Genk. Een tweede gaat over Slim Ruimtelijk Plannen, ingediend door de Stad Gent. Een laatste focust op energiemanagementsystemen (EMS).

Digitale transformatie genereert en faciliteert heel wat innovatie, zowel technologisch, procesmatig als op het vlak van verbeelding en communicatie. Zo zette Leiedal ook in 2022 belangrijke stappen in onderzoek naar en de ontwikkeling **van ontwerpkracht en verbeeldend vermogen**. Om op een nog

kwalitatievere manier aan ruimtelijk ontwerpend onderzoek te kunnen doen is er nood aan representatieve 3D-omgevingen (ook gekend als *digital twins*). Het concept **3D Digital Twins** maakt gebruik van doorgedreven geografische simulaties en bijhorende visualisaties die datagedreven beleidsbeslissingen mogelijk maken. Een Local Digital Twin, of Lokale Digitale 3D Tweeling, biedt in een virtuele omgeving een actueel en volledig ruimtelijk overzicht van de toestand van een gemeente of stad, en laat toe om beleidsmaatregelen en andere geplande ingrepen te simuleren en testen. Dit concept werd samen met de gemeente Utrecht verder uitgewerkt in een nieuw projectvoorstel 'Twin4Resilience' binnen het Interreg NWE-programma. Het project wil de Digital Twin technologie en verschillende toepassingen beter met elkaar verbinden door een solide combinatie van data-integratie, -analyse en -visualisatie. Op deze manier willen we het gebruik van Lokale én Regionale 3D Twins verhogen om zo tot betere ruimtelijke beleidsbeslissingen te komen.

3D-visualisatie leidt tot meer inzicht voor ontwerper/architect/beleidsmaker/burger/aannemer en is tegelijk een veelzijdig en toekomstgericht instrument voor directe communicatie tussen alle betrokken partijen. Een mooi voorbeeld hiervan uit 2022 is de Gaverbeek ter hoogte van de Hippodroom. Bij de uitvoering van dit ontwerp (< 1 jaar tijd) werd er gebruik gemaakt van een 3d model om inzicht te geven aan het bestuur en de betrokken aannemers. Er werd binnen datzelfde 3d model ook een verlichtingsstudie opgemaakt. Op die manier kon men de effecten meteen virtueel en waarheidsgetrouw beoordelen, waardoor er een vlotte consensus en uitvoering mogelijk was.

Ook het openleggen van de Gaverbeek ter hoogte van de Collegewijk en KSA Harelbeke met vistrap en bijhorend landschapsontwerp werd inzichtelijk verbeeld voor stakeholders en omwonenden. Daarnaast werden een aantal sites volledig in 3D uitgewerkt in functie van het maximaliseren van inzichten tijdens ontwerpend onderzoek. Dit was het geval voor onder meer Site De Mol in Harelbeke, de Leieboorden in Kuurne en de Neerbeek in Bissegem. 3D hielp ook om meer inzichten te bieden in conceptschetsen van onder andere het Masterplan Avelgem, Site Pattyne-Duprez en de voormalige jongensschool in Geluwe (Wervik). Ter ondersteuning van het ontwikkelingskader voor de Noord-Zuid-as in Kortrijk werd er een gigantisch stedenbouwkundig 3d model gecreëerd (3km lang en meer dan 4000 gebouwen). Niet alleen de bestaande toestand en de identificatie van het bestaande erfgoed werden erin verwerkt, maar ook 3d ontwerpen van de op til staande projecten langs de as. Zo ontstaat er een virtueel én ruimtelijk totaalbeeld om ruimtelijk ontwerpend onderzoek mee te gaan doen en ter ondersteuning van beleidsbeslissingen.

2.6.3 Infrastructuur en glasvezel

Intercommunale Leiedal onderzoekt met haar vennoten hoe het de **uitrol van glasvezel in de regio** kan verzekeren en versnellen. Hiervoor wil het naast de reeds vertrouwde samenwerkingen met de grote spelers op de telecommunicatiemarkt, ook onderzoeken welke alternatieven er zijn, deze uittesten en evalueren.

Zo finaliseerde Leiedal het pilootproject rond **open access glasvezel** in de kantoren van Leiedal, maar ook in de gebouwen van Leiedal in de Rijselsestraat in Kortrijk (K-ORNER en het Textielhuis). Als tijdelijke invulling worden deze door startups van Hangar K gebruikt. Tot september 2022 was Hangar K afhankelijk van het netwerk van Leiedal om internet te leveren aan de startups, wat mogelijk gemaakt werd door de verbinding met de kantoren van Leiedal via het stuk glasvezel dat hiervoor binnen het CORA-project gelegd werd. In oktober 2022 werd het beheer van het netwerk en de bijhorende apparatuur in de Rijselsestraat overgedragen aan de IT-dienstverlener van Hangar K en werd er een

contract afgesloten tussen Hangar K en Level27 (ISP voor de zakelijke markt) voor afname van internet langs het open access fiber systeem van VX fiber. Dat zorgde voor een grote snelheidswinst voor de startups die daar actief zijn: de nieuwe verbinding heeft een uploadsnelheid van 250mbit/s, terwijl de oude verbinding maar in 30mbit/s kon voorzien.

In de Leiedalkantoren werd de open access glasvezel internetverbinding die VX fiber in proef geïnstalleerd had, ingeschakeld om gasten toegang te verschaffen tot het internet (guest wifi portal), waarbij de portaalwebsite aangepast werd met duiding hierover. De open access internet connectiviteit werd ook ingesteld als backuplijn waarop automatisch overgeschakeld kan worden bij problemen met de hoofd-ISP Belnet. Eind 2022 werd de proefverbinding omgezet naar een officiële dienstverlening met bijhorend servicecontract bij Level27 .

Naast de uitrol van het pilotproject in K-orner (Kortrijk) ging Leiedal in overleg met de lokale besturen, om hen te informeren over de opgedane kennis, maar ook om na te gaan of er in bepaalde gemeenten nood is aan meer ondersteuning en ontzorging. Naast deze samenwerking was er in september 2022 ook overleg met het kabinet van Petra Desutter, minister van Telecommunicatie en Post.

In oktober 2022 kwam Fiberklaar naar Leiedal om hun plan voor glasvezel in de regio voor te stellen.

3 Naar een doelgerichte aanpak op regionaal niveau

3.1 Samen werken aan een regio in transitie

Het TransitieTeam van Leiedal toetste de transitielijnen af aan nieuwe beleidsinzichten en -prioriteiten op regionaal, provinciaal, Vlaams, federaal en Europees niveau. Daarenboven zijn onze leefwereld en context dermate aan hevige schommelingen onderhevig dat Leiedal eind 2022 besloot om de doelstellingen uit het beleidsplan in het licht van deze evoluties te herbekijken en te actualiseren. Geïnspireerd door de lezing van Jo Caudron tijdens de Ontmoetingsavond van 24 mei 2022 en zijn boek “De wereld is rond”, werd bij hem externe ondersteuning gezocht om dit reflectieproces interactief te begeleiden. Zowel het TransitieTeam als de raad van bestuur van Leiedal nemen deel aan deze actualisatieoefening.

3.1.1 Met lokale en bovenlokale besturen

De kantoren van Leiedal vormen traditioneel een **ontmoetingsplek** voor lokale en bovenlokale beleidsmakers. Ook in 2022 ondersteunde Leiedal heel wat **lokale en bovenlokale overlegplatformen** zoals de Regioraad, de Conferentie van Burgemeesters, het Sociaal Economisch Forum, het Interbestuurlijk Overleg, de Vervoerregio Zuid-West-Vlaanderen...

De **raad van bestuur** van Leiedal vergaderde tweewekelijks. De **Conferentie van Burgemeesters** zoals in deze regio gekend, kwam maandelijks samen. Leiedal faciliteerde en ondersteunde ook dit overleg op vlak van de voorbereiding van de agenda, de verslaggeving en de eventueel noodzakelijke (operationele) opvolging. Aansluitend namen de burgemeesters deel aan de bespreking van de informele agenda van de raad van bestuur van Leiedal.

De algemeen directeurs en adjunct-algemeen directeurs kwamen eveneens maandelijks samen, onder de vlag **Exello.net Zuid-West-Vlaanderen**. Leiedal ondersteunde de voorbereiding van de agenda en de logistieke werking.

De **RegioRaad** Zuid-West-Vlaanderen zorgt voor een regionale afstemming tussen het provinciebestuur, de lokale besturen en het middenveld om aan een aantal thematische streekvisies uitvoering te geven. Leiedal was ook in 2022 nauw betrokken bij de voorbereiding van de agenda via haar deelname aan het Sociaal Economisch Forum.

Het **Interbestuurlijk Overleg (IBO) Zuid-West-Vlaanderen** is opgezet met het oog op de coördinatie en onderlinge afstemming tussen de regionale acties binnen het strategisch project Contrei. Het interbestuurlijk overleg Zuid-West-Vlaanderen bestaat uit de betrokken besturen op lokaal, provinciaal en Vlaams niveau. Het overleg staat in voor de bestuurlijke (politieke), beleidsmatige afstemming van de regionale acties en bereidt de (inter)bestuurlijke besluitvorming voor.

3.1.2 Met huispartners

Leiedal en haar huispartners overlegden maandelijks binnen een **Verruimd Managementteam**. Dit structurele overlegplatform garandeert niet alleen een goede onderlinge afstemming maar zorgt vooral voor het identificeren van gedeelde opportuniteiten, kruisverbanden en bundeling van krachten. De onderlinge afstemming weerspiegelde zich onder meer in sterke ondersteuning van de interne werking

op vlak van IT, telefonie en informatieveiligheid, het voeren van Koffie Leiedal als driemaandelijks collectief uitwisselingsmoment en structureel overleg tussen de communicatiemedewerkers. De bundeling van krachten en de uitwerking van kruisverbanden resulteerde onder meer in afstemming over de oproepen in het kader van de Vlaamse Veerkracht.

Binnen het Energiehuis Warmer Wonen werkten Leiedal en W13 rond energieleningen en -premies, renovatiebegeleiding en contactmomenten. Samen met Logo Leieland expliciteerde Leiedal het thema gezondheid niet alleen voor de medewerkers maar ook in ruimtelijke processen en projecten. Daarnaast werkte Leiedal samen met zuidwest rond de voorbereiding van 50 jaar E17.

3.1.3 Met ondernemers, onderzoekers, organisaties en burgers

Leiedal is een intercommunale voor streekontwikkeling. Per definitie werkt ze nauw samen met en ten dienste van lokale besturen maar ook met ondernemers, onderzoekers, kenniscentra, organisaties en burgers. Dit verloopt zowel via samenwerkingsverbanden zoals Designregio Kortrijk, MyMachine en bedrijventerreinverenigingen als via concrete projecten.

Sinds 2004 is Leiedal partner van **Designregio Kortrijk**, een samenwerkingsverband tussen overheid, ondernemers en onderwijs met als doel de economische waarde te verhogen van de regio en de creatieve maakindustrie door design thinking toe te passen. Naast deelname aan de raad van bestuur en het Coördinatieteam, werkte Leiedal in 2022 samen met Designregio Kortrijk binnen onder meer Design In Town. Leiedal ondersteunde Designregio bij het ontwerpproces en uitwerking van de Gallery, een gloednieuwe presentatiemodule die bedrijven en organisaties ruimte biedt om hun activiteiten, producten en initiatieven te delen met het grote publiek. En dat op verschillende locaties. De "Gallery" is zo ontwikkeld dat ze in de regio kan reizen. Binnen WONDER, Kortrijk Creativity Festival hostte Leiedal een architectuurlezing door Bram Aerts voor meer dan 100 architecten, ontwerpers en stedenbouwkundigen in het kader van Circ-NSR. Nog binnen WONDER zorgde Leiedal net als tal van andere partners mee voor een creatieve invulling van de expo met onder meer de maquettes van De Stapel (Circ-NSR), werk van Ingel Vaikla (Modernism for the Future) en Jonas Vansteenkiste (Modernism for the Future en C2L3Play).

MyMachine totaliseerde in 2022, sinds haar oprichting in 2008, cumulatief 1,3 miljoen studentenuren, engageerde het 17.000 studenten en leerkrachten en was actief in 47 landen waarvan dertien landen/regio's met een eigen *chapter*. Het jaar 2022 werd internationaal gekenmerkt door het eerste werkingsjaar van zowel MyMachine Catalonia (Spanje), MyMachine Indiana (USA) als MyMachine Liège (B). Tevens traden MyMachine Kosovo en MyMachine Kenia toe tot het netwerk. In Zuid-Afrika engageerden The Initiative for Community Advancement (ICA) en Open Design Afrika (ODA) om MyMachine Zuid-Afrika te continueren. Voor de derde keer werd in 2022 een wereldwijde open oproep gelanceerd naar leerkrachten om met hun lagere school deel te nemen aan MyMachine DreamsDrop. Ideeën uit drie continenten werden geselecteerd en vervolgens door product designers uit Mexico (Design Faculty of Monterrey Tech University in Querétaro) en België (Howest University of Applied Sciences) gematerialiseerd. Het MyMachine netwerk ondersteunde actief de opvang van Oekraïense vluchtelingen via MyMachine Slovaakse (Carpathian Foundation) (Karpatská nadácia). In november 2022 werd de eerste vaste tentoonstellingsruimte van MyMachine geopend in Óbidos (Portugal). De Espaço MyMachine Portugal biedt een vaste accommodatie waar kinderen vanuit heel Portugal naartoe trekken om machines te bedenken en vervolgens samen te werken met student-ingenieurs en technische scholen. Tijdens de openingsceremonie wees de burgemeester van Obidos erop dat het doordenken

en vormgeven van onderwijs een verantwoordelijkheid is van de hele gemeenschap en daarbij iedereen betreft. MyMachine past in deze maatschappelijke opdracht. Voor de vierde keer op rij werd MyMachine opgenomen in de Hundred's Hall of Fame als wereldwijde topinnovatie in onderwijs. De selectie gebeurde door 188 Academy Members uit 113 landen die 3.488 educatieve initiatieven evalueerden op hun impact en schaalbaarheid. Voor de tweede keer werd MyMachine genomineerd voor de Reimagine Education Awards die wereldwijd als de grootste bekroning doorgaan voor innovatieve methodieken. De REA worden georganiseerd door de Wharton School en QS Quacquarelli Symonds en bekronen initiatieven die op een overtuigende wijze impact hebben op studentenvaardigheden en die het educatieve landschap hebben gewijzigd. MyMachine kreeg zoals in de voorbije jaren internationale media-aandacht, gaande van een artikel in Trends-Tendances (MyMachine Liège) tot een reportage over MyMachine Zuid-Afrika in het kader van Open Design Afrika (Interaction Week 2022). Een van de MyMachine vermarkte uitvindingen (MyBoo) nam deel aan het Maison & Objet in Parijs en werd voorgesteld aan 6.000 merken & designers, 300.000 internationale aankopers, 1.500 journalisten en 2 miljoen bezoekers (ter plaatse of via het eigen digitale platform). Op 21 april nam MyMachine Vlaanderen deel aan het Design Fest Gent. MyMachine Vlaanderen & Brussel maakten deel uit de tentoonstelling "Be Wild, Act & Change" in het Design Museum. In Vlaanderen tenslotte ging in 2021-2022 het 14^e werkingsjaar door van MyMachine. Negen machines werden door de samenwerking tussen lagere scholen, hogescholen en technisch secundaire scholen gerealiseerd, en dit van idee tot werkend prototype. Voor het schooljaar 2022-2023 zijn tien machines (inclusief een game) in voorbereiding. Op 23-24 juni 2022 ging in Technopolis in Mechelen de slottentoonstelling door van het veertiende werkingsjaar.

Binnen **Repairing the Present** (S+T+ARTS) brachten Snowball en Gluon in partnerschap met Leiedal in de regio Zuid-West-Vlaanderen kunstenaar(s), onderwijs- en onderzoeksinstituten, bedrijven en burgers samen. Dit resulteerde onder meer in een toonmoment van Entangled Landscape van Studio Above&Below aan het Bassin in Spiere-Helkijn tijdens Open Monumentendag.

In het kader van **parkmanagement** op haar bedrijventerreinen faciliteert Leiedal het overleg met en tussen de bedrijven en neemt ze initiatieven rond groepsaankopen, het stimuleren van duurzame mobiliteit, energie-efficiëntie ...

3.2 Blijvend kennis verwerven, delen, uitwisselen

Leiedal was in 2022 betrokken bij heel wat gesubsidieerde projecten, zowel Vlaams als Europees. Op die manier capteren we heel wat kennis, expertise en ervaringen die we graag delen met onze vennoten en regionale partners. Op het vlak van intergemeentelijke kennisdeling organiseert en coördineert Leiedal structureel enkele platformen zoals het intergemeentelijk overleg ruimtelijke ordening (IGORO, in nauwe samenwerking met het Departement Omgeving), gemeentelijke omgevingsambtenaren (GOA), intergemeentelijk overleg mobiliteit (IGOMOB), intergemeentelijk overleg voor milieudiensten (in samenwerking met WVI en de Provincie West-Vlaanderen), intergemeentelijk overleg met groenambtenaren, de werkgroep Digitale Regio Kortrijk en het communicatiecafé voor communicatieambtenaren.

Daarnaast zijn events zoals De Samenkomst in december het moment bij uitstek om (inter)lokale projecten waarbij Leiedal betrokken is, in de kijker te zetten, kennis te delen en elkaar te inspireren. Zo

belichtten we er onder meer de operationalisering van de bouwshift in Harelbeke en Avelgem alsook de innovatieve warmtenetten op De Voerman in Anzegem en op Campus Wevelgem.

3.2.1 Beproefde én vernieuwende methodieken

Leiedal zet dagelijks haar expertise en ervaring in ten dienste van de vennoten en de regio maar ze houdt anderzijds ook de vinger aan de pols op verschillende niveaus. Zowel haar ruime netwerk als de ervaringen in Vlaamse en Europese subsidieprojecten zorgen ervoor dat ze met een zekere flexibiliteit maar altijd doordacht, vernieuwende methodieken en instrumenten ontwikkelt.

Een methodiek die er in het overzicht van 2022 uitspringt is het **Regiofonds**, het resultaat van slimme interbestuurlijke samenwerking tussen Leiedal en de Provincie West-Vlaanderen. In 2019 wijzigde het decreet dat de intergemeentelijke samenwerking regelt. Het Provinciebestuur werd hiermee uitgesloten als venoot in een intercommunale. Dat betekende dat de intercommunales het financiële aandeel van de provincie zouden moeten teruggeven. De Provincie West-Vlaanderen en Leiedal kozen ervoor hun financiële middelen te bundelen om te investeren in gezamenlijke bovenlokale grondgebonden projecten. De middelen uit het Regiofonds worden waar mogelijk gehanteerd als cofinanciering in mee door derden gefinancierde projecten, bv. EU-projecten. Zo is het Regiofonds een hefboom om meer middelen te verzamelen en daarmee een grotere impact te realiseren. De projecten worden uitgevoerd voor 31 december 2030.

Met de oprichting van het **Klimaatfonds** Leiedal slaagt Leiedal er dan weer in om een vernieuwende methodiek in te zetten als hefboom voor klimaatacties in cocreatie met burgers, ondernemers en lokale besturen. Uiteraard gebeurde alles in nauwe samenwerking met de lokale besturen enerzijds en het Streekfonds West-Vlaanderen anderzijds.

Via projecten als TRIPOD II, Van vraagvlak naar draagvlak en Transformatie van naoorlogse wijken experimenteert Leiedal en capteert ze heel wat expertise rond **cocreatie en participatie**. Via COM³ faciliteren Leiedal en haar partners via cocreatie de shift van productdenken naar systeemdenken.

Een beproefde methodiek bij ruimtelijke projecten en processen is **ontwerpend onderzoek**, vaak met een externe ontwerper met specifieke kennis of ervaring. Ruimtelijke projecten en processen zijn veelal complex en kennen een grote gelaagdheid. Om alle knelpunten en potenties te tackelen en vervolgens tot een toekomstvisie voor een specifiek gebied te komen blijft ontwerpend onderzoek een succesformule. In 2022 werd deze tool onder meer ingezet bij het openruimteplan Kortrijk-Zwevegem, het masterplan Wevelgem Centrum, de regionale visie detailhandel, de Noord-Zuid as in Kortrijk, site De Mol in Harelbeke, de Leieboorden in Kuurne, de Neerbeek in Bissegem ...

Op het vlak van ruimtelijke planning in de brede zin, breidde Leiedal haar instrumentarium verder uit op basis van nieuwe focussen, behoeftes en ervaringen. De **planologische toolbox** van Leiedal bevat naast RUP's nu ook een pak regionale strategieën, inzichten rond stedenbouwkundige lasten, openruimtestrategieën, groenplannen, hemelwater- en droogteplannen, planologische ruil ...

Het TransitieTeam volgt de hefboomprojecten van Leiedal van nabij op om goede praktijken en innovatieve methodieken te delen, de meerwaarde voor andere projecten te identificeren en kruisverbanden tussen de verschillende projecten te leggen.

Leiedal staat voor deskundigheid op het vlak van ruimte en leefomgeving. Dat geldt zowel voor intergemeentelijke en regionale visievorming als voor lokale planning als voor dossiers die om een langetermijnvisie, gedegen terreinkennis en continuïteit vragen. In dat laatste opzicht begeleidde Leiedal ook in 2022 diverse lokale besturen via projectregie. Dat was onder meer het geval voor:

3.2.2 Streven naar kwaliteit

Een kernbegrip uit het beleidsplan dat ook in 2022 centraal stond in de werking van Leiedal is kwaliteit. Voor ruimtelijke projecten zijn de Regionale Kwaliteitskamer en WinVorm twee goeie voorbeelden. De **Regionale Kwaliteitskamer** is een adviescommissie en begeleidingsplatform voor ruimtelijke projecten waarop lokale besturen in Zuid-West-Vlaanderen een beroep kunnen doen. De regionale kwaliteitskamer zorgt voor stevig onderbouwd advies bij zowel private als publiek-private projecten. Op basis van een beoordelingskader geeft de kamer advies over de ruimtelijke en architecturale kwaliteit van een project met als doel meer kwaliteit in de regio te stimuleren. Naast twee Leiedal-medewerkers zetelen twee externe experts in de kwaliteitskamer, dit zijn Peter Vandenabeele en Els Claessens.

WinVorm (West-Vlaanderen in Vorm) is een samenwerkingsverband dat de ruimtelijke kwaliteit in West-Vlaanderen stimuleert. De partners in deze samenwerking zijn de Provincie West-Vlaanderen, de WVI, Leiedal, de Vlaamse Landmaatschappij en het Team Vlaams Bouwmeester. De focus ligt op kwaliteitsvolle ontwerpen voor diverse opdrachten op het vlak van architectuur, masterplannen en landschapsonwerp van West-Vlaamse publieke overheden. Hiervoor is een selectieprocedure, de Oproep WinVorm ontwikkeld, gebaseerd op het principe van een architectuurwedstrijd. Dit jaar namen 2 lokale besturen in Zuid-West-Vlaanderen deel aan de Oproep WinVorm: Deerlijk en Anzegem. WinVorm organiseert ook elk jaar een lezingenreeks en een daguitstap rond nieuwe ontwikkelingen, visies, ervaringen inzake ruimtelijke uitdagingen waar lokale besturen mee geconfronteerd worden.

3.2.3 Advies, coaching en detachering

Leiedal stond in 2022 ten dienste van haar vennoten, partners, de regio en haar inwoners en ontzorgde waar mogelijk. Dit gaat zowel op voor ondernemers met een ruimtevraag als voor lokale besturen met een behoefte aan ondersteuning. Leiedal leverde in 2022 eerstelijnsadvies aan de lokale besturen. Dit gebeurde enerzijds door kennisdeling via gerichte fora en anderzijds meer structureel door detachering. Zo ondersteunden medewerkers van Leiedal verschillende gemeenten bij de behandeling van omgevingsvergunningaanvragen voor stedenbouwkundige handelingen (Kortrijk, Deerlijk, Kuurne en Spiere-Helkijn) of ze namen de rol van (inter)gemeentelijke omgevingsambtenaar (Spiere-Helkijn), milieuambtenaar (Kuurne) of handhaver (Waregem, Zwevegem, Harelbeke, Kuurne, Kortrijk, Deerlijk, Spiere-Helkijn, Lendeledede en Wervik) op. In Deerlijk versterkte Leiedal tijdelijk de mobiliteitsdienst. Ook binnen de contouren van het Lokaal Energie- en Klimaat Pact (LEKP) zorgde Leiedal voor een slimme inzet van personeel en expertise. Drie experts klimaat en energie staan op de payroll van Leiedal maar worden ingezet in de lokale besturen die meestapten in deze energie- en klimaatpool.

Voor projecten die een langdurige en continue opvolging vereisen, begeleidde Leiedal haar vennoten via projectregie. Dat was onder meer het geval voor Zwevegem, Kortrijk, Avelgem, Kuurne en Wevelgem.

Tot slot hielpen de Mobiliteitscoach, de Verweefcoach en de RenovatieCoach van Leiedal bedrijven en besturen met op maat gemaakte trajecten bij het realiseren van hun (transitie)doelstellingen.

3.2.4 Registreren en monitoren

Monitoring, registreren en meten vormen onmiskenbaar sleutelaspecten in een datagedreven beleid. Zowel aspecten vanuit de werkdomeinen (GIS in functie van Publieke Projectontwikkeling, verharding, LocusFocus, Telraam ...) als vanuit Digidal (LDAAS ...) dragen hier sterk bij aan. De meeste van deze ontwikkelingen gebeuren in het kader van gesubsidieerde innovatieprojecten en zijn stuk voor stuk bouwstenen voor een robuust regionaal datamodel.

3.2.5 Inspireren en innoveren

Leiedal staat garant voor innovatie en inspiratie, zowel op het vlak van doelstellingen, methodiek als partnerschappen. Ook in 2022 betekenden de investeringen vanuit de Vlaamse overheid en de Europese Unie een bevestiging van het innovatieve denken en handelen van Leiedal, haar medewerkers en haar partners.

Na de regionale visie Contrei en de regionale ruimtelijke energiestrategie werkte Leiedal in 2022 onder meer de **regionale onthardingsstrategie en de operationalisering van de bouwshift** verder uit. Deze trajecten en de resultaten trokken de aandacht van heel wat experts, openbare diensten en collega-streekintercommunales.

Ook met **RE/SOURCED**, een project binnen het toonaangevende Europese programma Urban Innovative Actions, verrichte Leiedal in 2022 opnieuw belangrijk werk om Transfo Zwevegem te transformeren tot de energiewijk van de toekomst met behulp van een circulair, middelgroot en zelfvoorzienend energiesysteem.

Op het vlak van energetische innovatie gooide Leiedal ook hoge ogen met twee investeringsprojecten binnen het Interregproject LECSEA. Zo legde Leiedal in 2022 de fundamenten voor een aantal **baanbrekende warmtenetten**. Het eerste betreft een BEO-veld (Boorgaten Energie Opslag) op Campus Wevelgem waarbij 112 boorgaten van meer dan 60 meter diep warmte in de winter en koeling in de zomer uit de grond halen om een aantal grotere gebouwen te verwarmen en af te koelen. Een tweede is een warmtenet op De Voerman in Anzegem dat een dertigtal woningen en een tiental kmo's zal verwarmen en afkoelen, gevoed door de drinkwaterleiding die aan de site passeert.

Het onderzoekstraject naar **De Stapel** (Circ-NSR), een verticaal circulair bedrijfsgebouw voor gestapelde productie, lokte in 2022 al heel wat interesse op bij architecten, stedenbouwkundigen, ondernemers, projectontwikkelaars, investeerders en juristen. Als bedrijven ruimte kunnen delen, is er minder ruimte-inname en verhard terrein nodig en kunnen we materialen hergebruiken. In 2023 zal Leiedal de eindresultaten presenteren aan zowel de stakeholders die via participatieavonden betrokken werden als aan het grote publiek.

3.2.6 Communiceren en netwerken

De expertise op het vlak van communicatie werd ook in 2022 op professionele wijze ingezet ten dienste van de organisatie, de vennoten en de streekpartners. De voorbeelden zijn legio: van gerichte communicatie over reconversieprojecten, experimentele wijkprojecten, het Klimaatfonds, het Regiofonds ...

Leiedal organiseerde en faciliteerde ook heel wat info- en netwerkmomenten. Zo lokten zowel de Ontmoetingsavond als De Samenkomst een pak stakeholders van Leiedal naar respectievelijk de Penta en het Gemeentepunt in Zwevegem. De kantoren van Leiedal blijven bij uitstek de plek waar vennoten, streekpartners, ondernemers, ontwerpers en (boven)lokale overheidsorganisaties elkaar ontmoeten om de streekontwikkeling vorm te geven.

4 Leiedal als organisatie

Leiedal werkt voortdurend verder aan het versterken van de interne organisatie, van communicatie over methodieken, technologie, informatieveiligheid, human resources, financieel beheer tot onthaal en logistiek.

4.1 Onthaal en communicatie

Elke Leiedalmedewerker staat garant voor een efficiënt, veilig en warm onthaal, zowel fysiek, telefonisch als digitaal in functie van een vlotte dienstverlening naar onze vennoten, klanten en partners toe. De kantoren van Leiedal blijven dan ook bij uitstek de vergader- en ontmoetingsplek van de regio.

In 2022 konden we voor het eerst sinds de coronacrisis ons ruime netwerk uitnodigen op onze halfjaarlijkse ontmoetingsmomenten De Ontmoetingsavond en De Samenkomst. Op 24 mei luisterde Jo Caudron de Ontmoetingsavond op. Hij inspireerde de 250 aanwezigen over over een pad vol systeemschokken en hoe we onze strategieën daarop kunnen afstemmen. Op die manier bood hij ons een vergezicht op de nabije toekomst. De lezing was dermate wervend Jo Caudron uitgenodigd werd om de transitie van de regio samen met Leiedal en de lokale besturen onder de loep te nemen. Tijdens De Samenkomst op 13 december 2022 in het Gemeentepunt van Zwevegem. Met burgemeester Marc Doutreluingne en algemeen directeur Jan Vanlangenhove over beleid en samenwerking. Tijdens de sessies presenteerden Leiedal en haar huispartners vier boeiende cases:

- De bouwshift in de praktijk, richting ruimteneutraliteit - Leiedal
- Gezondheid werkt, zet duurzaam in op het welbevinden van medewerkers - Logo Leieland
- Boren in de grond om fossielvrij te worden: Wevelgem doet het - Leiedal
- Konekti verbindt en geeft de regie in handen van gezinnen - W13

Tijdens de receptie konden de aanwezigen proeven van begeesterende projecten zoals De Stapel, Bakens van Bomen, parochiekerken, 50 jaar E17, dak- en thuisloosheid, het mobiliteitsdashboard en .

De communicatieacties in 2022 focusten op de drie belangrijkste pijlers: corporate communicatie voor de organisatie en de regiowerking, projectcommunicatie en communicatie over het aanbod aan ruimte om te ondernemen en te wonen. Heel specifiek versterkte Leiedal via haar communicatie het transitiedenken als doelgericht werkkader.

De subsidieprojecten en betaalde opdrachten van Leiedal nemen toe in aantal. De ondersteuning vanuit het communicatieteam bleef en bleek belangrijk in zowel het betrekken van stakeholders en het creëren van draagvlak als het delen van de resultaten, inzichten en goede praktijkvoorbeelden. Leiedal zet haar kennis en ervaring op het vlak van communicatie in ten dienste van de organisatie, de vennoten, streekpartners en voor gezamenlijke initiatieven. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- Het [Festival van het Landschap](#)
- Drie gerichte participatieavonden om het proces rond De Stapel (Circ-NSR) te voeren
- [RE/SOURCED](#): reportages, partnermeetings ...
- [Open Monumentendag](#) zondag 11 september 2022
- [Gaverbeek Collegewijk Harelbeke](#) en [hippodroom Waregem](#)
- ...

Trajecten op het vlak van publieke projectontwikkeling lopen vaak meerdere jaren. Vanuit het communicatieteam wordt dit van bij de verwerving, over eventuele sloop, herinrichting, participatie tot bij de officiële opening op professionele wijze ondersteund.

De vele initiatieven over de drie pijlers heen zorgden voor een uitdagende mix aan communicatie, telkens afgestemd op doelgroep, doelstelling, boodschap en kanalen (online en offline), variërend van persmomenten, video, socialemediacampagnes, beursstanden tot fysieke en online publicaties. Een overzicht van de georganiseerde persmomenten kun je nalezen in de bijlages.

Intern kennen we naast de methodiek van Koffie Leiedal om informatie te delen en uit te wisselen met huispartners, ook X-PressO Leiedal waarbij we driemaandelijks dieper ingaan op een beperkt aantal topics en projecten. Externe kennisdeling en kruisbestuiving doen we onder meer via overleg met de communicatiecollega's van de huispartners en een communicatiecafé met de communicatieambtenaren van de lokale besturen.

4.2 HR, welzijn en kennismanagement

Op 31 december 2022 telt Leiedal 98 medewerkers in dienstverband, van wie 31 met deeltijdse en 67 met voltijdse prestaties. Samen is dat goed voor 89,88 voltijdse equivalenten, een stijging van 8,52% ten opzicht van 2021.

	2019	2020	2021	2022	Percentage
Aantal	68	74	90	98	+ 8,89%
VTE	61,50	68,15	82,82	89,88	+ 8,52%

Ook deze personen traden in 2022 in dienst:

- Hendrik Ingelbeen (financieel manager, Stafdiensten – 10/01/2022)
- Robin Hanser (RenovatieCoach Supra, Mechelen Igemo – 21/03/2022)
- Annelies Claeys (communicatiemanager, Stafdiensten – 01/05/2022)
- Leonie Degroote (projectcoördinator BeterWonen, Ruimte & Leefomgeving – 01/05/2022)
- Kenneth Gevaert (energiemakelaar, Ruimte & Leefomgeving – 01/05/2022)
- Griet Verschuere (technisch administratief medewerker BeterWonen, Ruimte & Leefomgeving – 23/05/2022)
- Pieter-Jan Buyse (groenmanager, Publieke Projectontwikkeling – 01/06/2022)
- Sofie Vanhoutte (data engineer, Stafdiensten – 20/06/2022)
- Björn Depraetere (RenovatieCoach, Ruimte & Leefomgeving – 01/07/2022)
- Anthony Bouckaert (projectmanager, Publieke Projectontwikkeling – 15/08/2022)
- Astrid Haerincx (projectmedewerker klimaat, Ruimte & Leefomgeving – 05/09/2022)
- Kris Provoost (technisch applicatiebeheerder, Stafdiensten – 05/09/2022)
- Julie Vandenbulcke (projectmedewerker patrimonium & klimaat, Ruimte & Leefomgeving – 07/11/2022)
- Jurgen Wyseur (projectmanager milieu & natuur, Ruimte & Leefomgeving – 01/12/2022)
- Stijn Bossuyt (deskundige milieadvies, Ruimte & Leefomgeving – 05/12/2022)

Volgende personen traden in 2022 uit dienst:

- Jana De Smedt (02/01/2022)
- Cindy Deglorie (30/01/2022)
- Bart Deneckere (17/04/2022)
- Jelle Scheerlinck (15/08/2022)

- Kristof Vandergucht (07/08/2022-
- Alexander Detremmerie (02/10/2022)
- Francis Devriendt (16/10/2022)
- Diana De Cat (27/11/2022)

In 2022 zette Leiedal verder in op de verbindende rol van HR binnen de organisatie. Het Mat HR (managementteam HR) werd opgericht waarbij we zeer bewust kiezen om een duurzaam HRM te integreren dat geënt is op de organisatiestrategie. HR wil een (geloof)waardige (gespreks)partner zijn die continue in contact staat met anderen, zowel zorgend als coachend als sturend. Aan de hand van een aantal hefboomen brachten we enkele thema's meer onder de aandacht vanuit een fundamentele paarse lijn. De thema's die we in 2022 behandelen zijn o.a.: het vereenvoudigen van functietitels aan de hand van functiefamilies, het bottom-up detecteren van de kernwaarden van Leiedal, een traject met praktische tools voor het detecteren van talenten, het inzetten op employer branding in nauwe samenwerking met de communicatiedienst en het versterken van het socialisatieproces (onthaal en integratie) van nieuwe medewerkers. HR ondersteunt daarnaast de leidinggevenden afzonderlijk in het begeleiden van individuele coachingtrajecten met hun medewerker(s).

Investeren in duurzaam strategisch HR-beleid is investeren in medewerkers, zij zijn hét belangrijkste kapitaal van de organisatie. Een medewerker die zich goed voelt is energieke, productiever, creatiever... én bevlogen. Ook gezondheid vormt een basis van het menselijk kapitaal. Aandacht voor het welbevinden van onze medewerkers blijft dan ook steeds onze focus. Leiedal wil duurzaam inzetten op gezondheid en welzijn. In 2022 werd de interne Werkgroep Welzijn op het Werk (WWOW) opgericht onder begeleiding van Logo Leieland. Vanuit een gezondheidsbevraging kwamen we tot een actieplan dat inspeelt op de noden en behoeften van onze organisatie en medewerkers.

Verder is er een nauwe samenwerking tussen HR, preventie- en financiële dienst. We hebben het over o.a. het finaliseren van het intern noodplan, de aanstelling van een nieuwe externe dienst preventie en bescherming op het werk, de ondersteuning in financiële prognoses en rapportering van de loonkost en het creëren van interfaces tussen tijd- en uurregistratie.

HR blijft ook de nodige expertise onderhouden op vlak van personeelsadministratie, sociale wetgeving en het gebruik en optimaliseren van relevante HRM-data en ICT-systemen zoals een proeftraject rond de automatisering van vormingstrajecten. In het najaar van 2022 werd werk gemaakt van de redactie van het administratief-, geldelijk- en arbeidsreglement. De vereenvoudiging brengt structuur en duidelijkheid in vaak complexe materie, zowel sociale wetgeving en organisatie-eigen policies en afspraken.

4.3 Digitale en datagedreven organisatie

In 2022 werd een digitale flow voor het aanvraag en opvolgen van vormingsmomenten uitgewerkt, initieel voor de cluster Ruimte en Leefomgeving. Eind 2022 werd beslist het instrument organisatiebreed uit te rollen.

Er werd in 2022 ook meer ingezet op business intelligence door het benutten van de instrumenten van het Microsoft Power Platform. De collectie van services, apps en connectoren werd uitgewerkt voor het opvolgen van uurregistraties als voorwaarde voor facturering, projectopvolging en managementrapportering.

Tevens werd een digitale flow uitgewerkt voor het beheer van de beslissingen voorbereidende stukken van de werking van de raad van bestuur. De documenten en beslissingen voor de periode 2014-2022 werden in een databank opgenomen. Dit vormt de basis voor verschillende administratieve automatisaties.

In 2022 werd gestart met de analyse van de behoeften van een toepassing ter ondersteuning van HR flows. De koppeling tussen de tijdsregistratie en uurregistratie werd gerealiseerd.

Een centrale 'unieke waarheid' werd gerealiseerd voor de afsprakennota's die in voorbereiding, uitvoering of afgewerkt zijn.

Infrastructuur

Begin 2022 werden alle gebruikers van Leiedal en huispartners overgezet op een Microsoft business premium abonnement. Daardoor werd een "defender for endpoint" antivirus mogelijk alsook verschillende beveiligingsfuncties zoals azure ad p2, conditional access, mdm en windows updates for business mogelijk. Doorheen de organisatie werd MFA geactiveerd de VPN-toegang via de firewall. Ook andere software werd organisatie uitgerold, met focus op gebruiksgemak, efficiëntieverhogende functionaliteit en in lijn met de software stack. Daarnaast werden verschillende on-premise systemen vervangen door een SAAS-oplossing.

In de serverruimte werd de noodbatterij vervangen en de elektriciteitskast aangepast waarbij 2fase werd vervangen door 3fase. De aanpassing laat toe dat de kritische infrastructuur bij een stroompanne langer van stroom kan worden voorzien, waardoor de systemen de tijd hebben om correct afgesloten te worden en er minder risico op dataverlies of opstartproblemen zijn.

Via een gespecialiseerd bedrijf werd oude en/of defecte hardware opgehaald om te worden verwerkt in lijn met de principes van hergebruik maar ook informatieveiligheid.

De firewall cluster die in 2019 aangekocht werd, werd omgeruild door een performanter model, met sfp+ aansluitingen om zo bandbreedtes tot 10Gb/s te kunnen voorzien. Dit werd aangegrepen om de firewallconfiguratie van nul terug op te bouwen, met een veiliger eindresultaat. Deze nieuwe firewall liet ook toe om de nieuwe 'open access fiber' internet lijn die begin 2022 door VX fiber opgeleverd werd met een snelheid tot 2.5gbit/s optimaal te kunnen gebruiken. Voor die nieuwe lijn werd eind 2022 een supportcontract afgesloten met het bedrijf Level27 zodat de lijn ook voor kritieke doelstellingen kan worden ingezet.

Ook werd de volgende fase van de uitrusting van de vergaderzalen gerealiseerd. In de Grote Zaal werden de projectoren vervangen door hoge resolutie (wuxga) laser projectoren. Verder werden verschillende vergaderzalen verder uitgerust met multimediamateriaal om hybride vergaderingen toe te laten.

Het Nimble SAN (schijfopslag systeem), aangekocht in 2017, werd eind 2022 uit dienst genomen. Begin 2022 werd een nieuwe NAS aangekocht en verder uitgebreid. Dit leidde tot een sterke daling van het elektriciteitsverbruik. Door het uitzetten van de Nimble daalde het stroomverbruik van de Leiedal serverruimte van 2,5kw naar 2kw , een besparing van +- 4000kwh op jaarbasis.

4.4 Financiën

In 2022 werden verschillende initiatieven genomen die moeten leiden tot meer efficiëntie, accuratere informatie voor boekhouding, projectleiders en management en beter debiteurenbeheer. Binnen de huidige IT-oplossing van de boekhouding werd het facturatieproces van uitgaande facturen aangepast en een gewijzigde procedure van aankoopbeheer met een goedkeuringsflow van aankooporders voorbereid. In het streven naar een up-to-date boekhouding werd gesleuteld aan de boekhoudkundige opvolging van afsprakennota's als voorbereidende stap naar het opvolgen van budgetten vanuit Navision. Het debiteurenbeheer en domiciliëringsopdrachten voor huurders werden geactiveerd. Tot slot werden een geautomatiseerde voorbereiding van de halfjaarlijkse managementrapportering en de maandelijkse kasplanning per maand geïnitieerd.